

अमृतकुंभ

पणजी(गोवा)- जागतिक योग दिनानिमित्त योगाभ्यास करवून घेताना ब्र. कु. नागराज, ब्र. कु. निर्मला व अग्निशमन दलाचे कर्मचारी

उदगीर - लॉकडाऊन मध्ये सेवा करणारे पोलीस निरीक्षक महेश शर्मा यांस ईश्वरी भेटवस्तू देताना ब्र. कु. महानंदा

बंगळुरू -डॉ. बी. के. दीपक हरके यांस India Excellence Award देताना फिल्म अभिनेत्री बिपाशा बासू व सोबत ब्र. कु. पवित्रा व ब्र. कु.राजेश्वरी.

पूर्णा (परभणी) - कन्या दिनानिमित्त वृक्षारोपण करताना ब्र. कु. प्रणिता व अन्य मान्यवर

परमपिता परमात्मा त्रिमूर्ती शिवभगवानुवाच 'मन्मनाभव'।

अमृतकुंभ

अंतरंग

वर्ष १४, अंक ३. ऑगस्ट - सप्टेंबर २०२०

मुखपृष्ठाविषयी

दादी प्रकाशमणींनी नावाप्रमाणे एक देदीप्यमान जीवन व्यतीत केले. सदैव हसतमुख चेहरा ही त्यांची ठळक ओळख होती. कधीही पाहिलं तर एखाद्या टवटवीत गुलाबाप्रमाणे त्यांचे व्यक्तिमत्त्व होते. १९६९ नंतर संस्थेच्या कार्याची धुरा ईश्वराने दादीजींवर सोपवली. त्यांनी ती जबाबदारी समर्थपणे २००७ पर्यंत पेलली. राजयोगाची साधना आणि त्यागासोबत सेवेच्या व्रताचे वलयही त्यांनी प्राप्त केले होते ते मुखपृष्ठांत दाखविले आहे.

— प्रकाशक अमृतकुंभ

१. संपादकीय - नेतृत्व कुशल दादीजी	२
२. प्रेमळ दादी प्रकाशमणीजी	५
३. प्रभुरंगात रंगूनी	६
४. स्वस्थ जीवनशैली	८
५. चिंतन	९
६. विदेशी ब्रह्मावत्सांसमवेत प्रश्नोत्तरे
- जानकी दादीजी	१०
७. सेवेतील यशाचे गमक	१३
८. खेळ मांडियेला...!	१४
९. प्रेरणामूर्त अलौकिक आई-दादी प्रकाशमणीजी	१६
१०. हिशेबाची दुनिया (कविता)	१८
११. माधुर्य-नवजीवन देणारे जीवनामृत	१९
१२. अविनाशी रुद्र गीता ज्ञान यज्ञाचा परिचय,
उद्दिष्ट व प्राप्ती	२१
१३. टिक् टिक् चालते...	२३
१४. काळ अंतिम येऊ पाहे (कविता)	२४
१५. कृष्ण जीवनाचे अंतरंग (कविता)	२५
१६. परम आनंददायिनी पवित्रता	२८

फोटो, लेख इत्यादी पाठविण्याचा पत्ता :

संपादक - अमृतकुंभ, द्वारा : प्रजापिता ब्रह्माकुमारीज्
ए-१०, वर्षा अपार्टमेंट, छत्रपती शिवाजी सोसायटी,
कोपरी कॉलनी, ठाणे (पूर्व)-४००६०३
फोन : ०२२-२५३२२२०८
E-mail : info@amrutkumbh.com

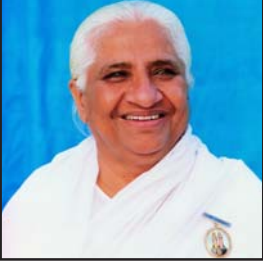
वर्गणी पाठविण्याचा पत्ता :

बी.के. गोदावरी, प्रकाशक अमृतकुंभ
द्वारा : प्रजापिता ब्रह्माकुमारीज्, ए-१०, वर्षा
अपार्टमेंट, छत्रपती शिवाजी सोसायटी, कोपरी कॉलनी,
ठाणे (पूर्व) - ४००६०३ मोबाईल : ९८२००२३०९२

प्रजापिता ब्रह्मा कुमारी ईश्वरीय विश्व विद्यालयाचे मुखपत्र 'अमृतकुंभ' द्वैमासिक मुद्रक व प्रकाशक बी.के. गोदावरी यांनी परफेक्ट प्रिंटस्, २२ ज्योती इंडस्ट्रियल इस्टेट, नुरीबाबा दर्गा रोड, ठाणे (पश्चिम) - ४००६०१ येथे छापून प्रजापिता ब्रह्माकुमारीज्, लाईट हाऊस, वागळे इस्टेट, ठाणे (पश्चिम) - ४००६०४ येथे प्रसिद्ध केले. संपादक ब्र. कु. सचिन उपाध्ये.

वार्षिक वर्गणी रु. ७५/-, आजीव सभासद वर्गणी रु. १,४००/-

E-magazine साठी पुढील संकेतस्थळाला (वेबसाईटला) भेट द्या - www.amrutkumbh.com.

(संपादकीय)

नेतृत्वकुशल दादीजी

हेट्री फॉयलसारख्या विद्वानांनी 'What is Management' या विषयावर भाष्य केले, तो काळ म्हणजे १९३७च्याही आधीचा होता. त्यानंतर Management (प्रबंधन) या विषयावर अनेक मंडळींनी भाष्य केले आणि वेगवेगळ्या उद्योगसमूहांना 'What is Management? How to manage Business? अशा विषयांवर मार्गदर्शन केले. पीटर ड्रकर, पोर्टर, मॅस्लॉसारख्या अनेकांची यांत वर्णी लावता येईल. एखादी सामाजिक संस्था किंवा उद्योगसंस्था चालवायची असेल तर काही नियमबद्ध आखणी आणि त्यानुसार सर्वांनी वागणे अपेक्षित असते. मात्र नियमांच्या चौकटीत राहून लोकांकडून कार्य पूर्ण करून घेणे हा सगळ्यांत जटिल विषय मानला जातो. 'मॅन मॅनेजमेंट' इतर मॅनेजमेंटमधील सगळ्यांत अधिक आव्हानात्मक ठरतो. 'आपापल्या जबाबदाऱ्या, तंटा-बखेडा होऊ न देता पार पाडण्यासाठी लोकांना प्रेरित करणे' हे नेत्यांसमोर सतत आव्हान असते. नेतृत्वाची खरी कसोटी तिथे लागते. विना-नफा तत्वांवर चालविल्या जाणाऱ्या आध्यात्मिक संस्थेचे नेतृत्व,

या पार्श्वभूमीवर तोलून पाहिले तर फार मोठे वाटते. स्वतःची साधना वाढवित नेणे व त्याचबरोबर संस्थेच्या ध्येयपूर्तीसाठी झटणे ही तारेवरची कसरत दादी प्रकाशमणीजींनी कुशलपणे सांभाळून दाखवली. प्रबंधनाचे उत्तम उदाहरण म्हणून दादी प्रकाशमणीजींच्या जीवनातून असंख्य गोष्टी शिकता येतील. मोठ्या उद्योगसमूहाचे किंवा संस्थेचे नेतृत्व करायचे तर त्यानुसार शैक्षणिक पार्श्वभूमीही हवी असा एक समज आहे; पण दादीजींचे नेतृत्व, पारस्परिक स्नेह (Interpersonal Relationship) असे अनेक गुण या समजुतीला फिके ठरवितात. 'जे आंत आहे ते बाहेर प्रस्फुटित होते' असे म्हटले जाते. दादीजींच्या नावाप्रमाणेच ज्ञानाचा प्रकाश व गुणांची शक्ती त्यांच्या व्यक्तिमत्त्वातून पदोपदी दिसून येईल, त्यामुळे 'प्रकाशमणी' हे नांव सार्थ ठरते. दादींच्या जीवनातून काय काय शिकता येऊ शकते याचा एक धावता आढावा घेता येईल.

१) निर्णयक्षमता : नेतृत्वाचा घनिष्ठ संबंध निर्णयशक्तीशी आहे. एखादी संस्था चालविणे म्हणजेच योग्य निर्णय

करण्याची जणू मालिकाच हाताळणे असते. १९८८साली कुमारांचा योगतपस्येचा (भट्टी) कार्यक्रम होता. मोठ्या संख्येने भारतभरातून आलेले कुमार, पांडव भवन आबूत जमले होते. आबूचे पावसाळ्यातील हवामान अनेकांना परिचित असेल. प्रत्यक्ष पावसापेक्षा धुकं व सतत वाहत राहणारे ढग यामुळे एकप्रकारचं कुंद वातावरण अनुभवायला मिळतं. परिणामी कपडे वाळणे कठीण होऊन जाते. एका सकाळी मुरली क्लासनंतर दादीजींनी भर सभेत सांगितले, एका कुमाराने घोळ केला आहे. त्यांची एक खास शैली होती. एखादी संवेदनशील गोष्ट भर सभेत सांगायची झाली तर त्या नम्र; पण स्पष्ट शब्दांत विचारत, "बताउं, सबके सामने पुछू?" असं म्हणून त्यांनी सांगितले, एका कुमाराने कपडे वाळविण्याचा नादात ट्युब लाईटवर कपडा वाळत घातला, त्यामुळे छोटे शॉर्टसर्किट झाले. कोण आहे तो भाऊ? जो कोणी जबाबदार होता, तोही प्रामाणिकपणे ॐ शांतीभवनाच्या सभेत उभा राहिला. दादीजींनी त्याला विचारल्यावर त्याने अडचण सांगितली. तत्क्षणी दादीजींनी

मधुबनच्या कपडे धुलाई विभागाशी संबंधित विलासभाईंना विचारले, “आलेल्या कुमारांचे कपडे आपण धुवून व वाळवून देऊ शकतो काय? त्याकरिता काय करता येईल?” सगळे निर्णय झटक्यात झाले. ठरले! मधुबननिवासी भाऊ-बहिणी दोन दिवस आपले कपडे धुवायला टाकणार नाहीत आणि फक्त आलेल्या कुमारांचे कपडे धुण्यात येतील. या संपूर्ण प्रकरणांत दादीजींच्या उदारमनाचे व संतुलनाचेही दर्शन झाले.

२) भावना आणि विवेकाचा अनुपम संगम : दादीजींच्या वागण्या-बोलण्यातून वेगवेगळ्या बाबींत संतुलन नेहमीच दिसून येत असे. ॐ शांतीभावनाच्या निर्मितीनंतर आबूत ‘ज्ञानसरोवर’ नावाची दुसरी मोठी वास्तू उभी राहिली. एके वर्षी तिथे भरविल्या गेलेल्या परिषदेच्या दरम्यानचा किस्सा आहे. तत्कालीन राष्ट्रपती शंकरदयाळ शर्माजींना निमंत्रण दिले होते. इतर अनेक मान्यवरांसोबत साक्षात् राष्ट्रपती येणार म्हटल्यावर साहजिकच लगबग चालली होती. अचानक काही कारणांमुळे राष्ट्रपतींची उपस्थिती अनिश्चित असल्याचे कळले. ‘ते’ यावेत याकरिता आपण योगतपस्या करूया असा प्रस्ताव सर्वानुमते मान्य झाला. दिवसभर परिषदेची (कॉन्फरन्स) कर्मणा सेवा असे. त्यामुळे रात्री आळी-पाळीने योग करायचे ठरले. दोन रात्री तसा प्रयोग करूनही काही यश येईना, म्हटल्यावर

दादीजींनी या प्रकरणावर पडदा टाकण्याचे सुचविले. अनेकांनी उत्साह दाखविला; पण दादीजींनी स्पष्ट नकार दिला. योगसाधना करायला मनाई केली नव्हती, ‘मात्र राष्ट्रपती यावेत हा आग्रह सोडून देण्यात यावा अशी सूचना केली.’ ‘ज्याची या वैश्विक नाटकांत जशी भूमिका असेल तसे घडू देत’ हे भान दादीजींच्या वागण्यातून दिसून आले.

३) अथक सेवा व वेळेचे नियोजन : कुठलाही नेता म्हटल्यावर वेळेचे नियोजन अत्यंत महत्त्वाची बाब ठरते. दादीजी ह्याला अपवाद कशा ठरतील! वर उल्लेखिलेल्या परिषदेच्या वेळचाच अजून एक प्रसंग बघा. मुलुंड सेवाकेंद्राचे आम्ही सगळे सेवाधारी ज्ञानसरोवरमध्येच सेवा करत होतो. एका छोट्याशा खोलीत पंधरा-वीसजणं होतो. अचानक कुणीतरी कळविले, दादीजी ज्ञानसरोवरमध्ये येत आहेत. सगळ्यांना ही बातमी सांगेपर्यंत त्या प्रत्यक्ष आमच्या सेवेच्या स्थानापर्यंत आल्यासुद्धा. आम्हा सर्वांची इतक्या प्रेमाने त्यांनी चौकशी केली की काही विचारू नका. सगळ्यांना टोली (खाऊ) दिली व गेल्या. त्या निघून गेल्यावर असे वाटले की एखादे छोटेसे स्वप्न होते की एखादी आनंदाची झुळूक स्पर्श करून गेली कळलंच नाही. दुसऱ्या दिवशी आम्हाला समजले, त्या काही अन्य कार्यासाठी तिथे आल्या होत्या; पण त्यातदेखील वेळ काढून आम्हाला संतुष्ट करून गेल्या. त्याच भेटीतील अजून एक गंमत सांगतो. सेवेसाठी

आम्हाला दिलेली खोली तळमजल्यावर होती. समोरच कुंपणाची अर्धी भिंत होती आणि पलीकडच्या शेतांत काही लोखंडाचे सामान पडले होते. दादीजींचे लक्ष त्याकडे गेले आणि त्यांनी विचारले, “हे कुणाचे आहे? आपल्या संस्थेचे तर नाही!”

ज्ञानसरोवराची निर्मिती असो वा त्यानंतरची शांतिवनाची निर्मिती. व्यापक प्रमाणावर बांधकामे पुढे होत गेली. संस्थेचे अनेक समर्पित भाऊ दिवस-रात्र एक करून आपापली कार्ये सांभाळित होती. ऐन जानेवारीतल्या कडाक्याच्या थंडीतही सेवादारी जबाबदान्या निभावत होते. अशावेळी अनेकदा रात्री बारा-एक वाजता अचानक दादीजी अशा ठिकाणी जात. सगळ्यांची अत्यंत आस्थेने चौकशी करत. शांतिवनातल्या ब्र. कु. पितांबरभाईसारख्या अनेकांपाशी अशा अनुभवांची मोठी पुंजीच आहे.

४) सर्वांवर समान प्रेम : ही गोष्ट सोपी नाही. सामान्य माणूस गुणावगुणांवर प्रभावित होतो. अवगुण दृष्टीस पडले, तर आपल्या मनांतील प्रेम, शुभभावनांची पातळी वर-खाली होते. दादीजींच्या बाबतीत मात्र असं आढळत नसे. आजवर जितकी माणसं जेवढ्या वेळा त्यांच्या संपर्कात आली त्या सर्वांनी फक्त प्रेमाचाच अनुभव केला. एखाद्याला त्यांनी काही चूक सुधारायला सांगितली तरी त्याला त्यामागचे प्रेम

दिसे व राग येत नसे. त्यांचे बोल प्रेरणादायक असत. सगळ्यांत महत्त्वाची गोष्ट म्हणजे कुणाचीही चूक किंवा वागणे त्यांच्या चित्तावर प्रभाव टाकीत नसे. त्या कुणाशीही कधी आकस ठेऊन वागताना आढळल्या नाहीत. एखाद्याला आज वागण्या-बोलण्यासंबंधी इशारा दिला आणि उद्या तो भेटल्यावर कालच्या घटनेचे पडसाद नसत. जणू काही घडलंच नाही अशा प्रेमाने भेटत. त्यांचे मन-बुद्धी शिवबाबांशी असे काही जोडलेले असे की त्यामुळे भौतिक गोष्टींपासून त्या अलिप्त राहत. त्यांच्या प्रेमळ स्वभावाची व दृष्टीची अलौकिक छाप प्रत्येकाला कायम स्मरणांत राहिल अशी होती. श्री. राजीव गांधी, डॉ. अब्दुल कलाम, मदर तेरेसा यांसारख्या प्रसिद्ध व्यक्तींपासून ते अगदी साध्या अनोळखी व्यक्तींपर्यंत प्रत्येकाने हा अनुभव घेतला हे निश्चित. पाण्डव भवनातल्या सफाईची कामे करणाऱ्या महिलांनाही त्या आपुलकीने भेटत. वर्षातून एकदा त्यांनाही गरम कपडे, नित्योपयोगी वस्तू देत ते दृश्य फार मनोहर असे. आजही आबूतील छोट्या-मोठ्या डॉंगर-दऱ्यात व त्यातील गुहांत साधना करणारे साधुजन आढळतात. त्यातल्या संपर्कात असलेल्या-नसलेल्या अनेक साधूंना दसरा-दिवाळीचे औचित्य साधून

दादीजी काही ना काही प्रसाद व वस्तू पाठवत असत. आजच्या भाषेत आपण ह्याला 'Corporate Social Responsibility' सारखे गोंडस नाव दिले आहे; पण खऱ्या अर्थाने ही जबाबदारी निभावताना दादीजींना समस्त ब्रह्माकुमार-कुमारींनी पाहिले.

५) एकाग्रचित्त : वैयक्तिक साधनेत दादीजींनी फारच प्रगत अवस्था गाठली होती याचा प्रत्यय अनेकांना आला आहे. मी स्वतः एके वर्षी राखीपौर्णिमेनिमित्त दादीजींना भेटलो होतो. त्यांची दृष्टी म्हणजे जणू दोन विजेच्या (टॉर्च) बसविले असावेत असे वाटले होते. कुणालाही भेटताना, बोलताना त्या पूर्ण एकाग्रचित्त होऊन त्या व्यक्तीचे म्हणणे ऐकत. आपण किती लक्षपूर्वक ऐकतो ते ज्याने त्याने ताडून पाहावं. आपले मन भरकटतं देखील; पण त्यांच्या एकाग्रचित्ताचा प्रभाव समोरच्या माणसास जाणवे. आम्ही काही कुमार १९८९ साली योगतपस्येसाठी आबूला गेलो होतो तेव्हा बहुतेकजण शिक्षण घेत होते. त्यांनी प्रत्येकाची बारकाईने चौकशी केली. कुणाच्या घरी आई-वडील आहेत, या ज्ञानमार्गावर चालताना काही अडचणी तर येत नाहीत ना, मिळणाऱ्या वेळेचा, धनाचा उपयोग

कसा करावा त्यासाठी शिवबाबांचे काय श्रीमत आहे अशा अनेक गोष्टी सोप्या करून त्या सांगत होत्या. ते सगळं प्रेक्षणीय होतं. पुढील काळांत सुमारे २०००-२००१ च्या दरम्यान एका बांधकाम क्षेत्रातील व्यक्तीस दादीजी भेटताना पाहायचा योग आला. त्याच्याशी बोलताना त्यांनी स्केअर फुटाचा काय भाव, तुमच्या इमारतीत काय सुविधा देत आहात? पाण्याची काय व्यवस्था केलीत वगैरे अनेक बारीक-सारीक तपशील विचारलेले पाहून तो बिल्डरही थक्क झाला. भेट घेऊन बाहेर पडताना तो म्हणाला, “एखाद्या वैराग्यसंपन्न व निरीच्छ व्यक्तीने माझ्याजवळ अशी चौकशी करावी हे अद्भुत आहे. कमाल आहे! वास्तविक त्यांना माझा फ्लॉट काही विकत घ्यायचा नाहीय; पण त्यांनी दाखवलेली जवळीक अफलातून आहे”!

अशा दादीजींच्या गुणमालेचे वर्णन करताना (अविदित गत यामा...) रात्रही सरेल; पण वर्णन करणे थांबणार नाही असे आहे. ज्युलियस सीझरच्या बाबतीत म्हणतात, तसं मी एवढंच म्हणून, ‘त्या जिथे जात तिथे लोकांच्या हृदयसिंहासनावर राज्य करणाऱ्या साम्राज्ञी होत्या.’

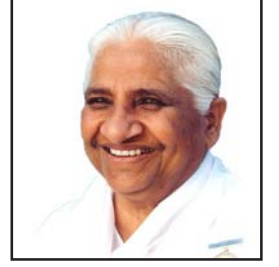
सुविचार

‘अहंकार ज्या मानसीचा विरेना तथा ज्ञान ते अन्न पोटी जिरेना’ – समर्थ रामदास
अर्थ : माणसाच्या बुद्धीत अहंकार असेल, तर कितीही श्रेष्ठ ज्ञान मिळाले तरी ते धारण होऊ शकत नाही.

प्रेमळ दादी प्रकाशमणीजी

राजयोगिनी ब्र. कु. गोदावरी दीदी, प्रकाशिका, अमृतकुंभ

कोणत्या शब्दांत मी दादी प्रकाशमणीजींचे ऋण व्यक्त करू? ऑगस्ट महिना जवळ येताच राखी पौर्णिमा व कृष्ण जन्माष्टमी उत्सवाच्या आठवणी व त्यानिमित्ताने दादीजींच्या सहवासातील आठवणींचा सुगंध मनांत दरवळू लागतो. त्यांच्याकडून लाभलेल्या अलौकिक संगोपनाची व घडलेल्या आध्यात्मिक भरण-पोषणाची मालिका माझ्या मनःपटलावर जागी होते. ज्याप्रमाणे आकाशातील चंद्र-तारे आपले शीतल चांदणे पसरवित राहतात, त्याप्रमाणे दादीजींची प्रेमळ व मधुर वाणी आजही मनोभांत गुंजत राहते. दिव्य गुणरूपी फुलें मंनरूपी वाटिकेत पुनःपुन्हा बहरू लागतात.

दादीजींच्याद्वारे माझ्या काया-वाचा-मनांत भरलेला सुगंध आजही प्रफुल्लित करतो. ज्ञान मुरली अर्थात् ईश्वरी महावाक्ये ऐकविणारे त्यांचे शब्द अजूनही मनांत रुंजी घालतात.

त्यांच्याकडून मिळालेली ज्ञानरत्ने, हिरे-माणीक, मोत्यासमान असलेली वचने आजही बुद्धिरूपी तिजोरीतील जणू अमोल ठेवा आहे. समस्त ब्रह्मावत्सांना ही ज्ञानरत्ने, शक्तिशाली बनवून मार्गदर्शन करीत आहेत. शिवबाबांच्या आठवणीचं कवच घालून विकारांपासून आपलं रक्षण कसं करायचं ते दादीजींकडूनच तर आम्ही शिकलो.

दादीजींच्या कुशल प्रशासन व दूरदर्शी नेतृत्वातून मिळालेला अनुभव आजही मार्गप्रशस्त करण्यात साह्य करीत आहे, असं वाटतं, आजही दादीजींच्या ईश्वरी स्नेहरूपी नगरीत राहून कर्मेन्द्रियरूपी कर्मचाऱ्यांना वश करून जितेंद्रिय बनत आहोत.

आजही असं वाटतं, शिवबाबा व ब्रह्मा बाबांसमान दादीजी, आपले निःस्वार्थ प्रेम आणि हृद्य भावना सूर्यकिरणांप्रमाणे पसरवित आहेत. त्या अलौकिक आभेची आठवण मनांत

ताजी आहे. त्यांचे प्रभावशाली व्यक्तित्व आजही मज आत्म्याला समर्थ बनण्याची प्रेरणा देत राहते.

दादीजींनी दि. २५ ऑगस्ट २००७ रोजी आपला नश्वर देह त्यागला. शांतिवन-आबू रोड येथील त्यांच्या स्मृतिप्रीत्यर्थ उभारलेला प्रकाशस्तंभ, आजही समस्त विश्वातील आत्म्यांपर्यंत पवित्रतेचा प्रकाश व शक्ती पसरवित आहे.

या ईश्वरी ज्ञानयज्ञांत त्यांच्या त्यागाचं योगदान अवर्णनीय आहे. मी त्यांच्याकडून खूप काही शिकले, त्यामुळे त्यांचेविषयी कृतज्ञता व्यक्त करायला माझ्याकडचे शब्दही अपुरे पडतील.

दादीजींनी दिलेली शिकवण, त्यांचे नम्र आणि निरहंकारी जीवनच शिवबाबांना प्रत्यक्ष करीत आहे.

दादी प्रकाशमणीजींना माझे कोटी-कोटी वंदन!

अमृतकुंभच्या सदस्य नोंदणीसंबंधी टीचर बहिणींना आवाहन

आपापल्या सेवाकेंद्रावरील सदस्यांकरिता आवश्यक अंकांची संख्या कळवावी. याबाबतची माहिती अमृतकुंभच्या पत्त्यावर कळवावी. याकरिता ई-मेल, वॉट्सअप, टेलिग्राम (अॅप) किंवा फोनसारख्या माध्यमांचा वापर करता येईल. लॉकडाऊन संपल्यावर किती अंक छाप्याचे ते ठरविण्यासाठी ही माहिती अत्यंत आवश्यक आहे, तरी कृपया सहकार्य करावे ही नम्र विनंती.

प्रभूरंगात रंगूनी

(भाग १)

आत्मिक स्नेह

ब्र.कु. मिनल, ठाणे (प.)

ब्रह्माकुमारी संस्थेचे स्थानांतरण १९५० साली आबू पर्वतावर झाले हे सर्वज्ञात आहे. यानंतरच्या काळात आध्यात्मिक सेवेचा हळूहळू विस्तार होत गेला. या विस्ताराच्या पहिल्या टप्प्यांत अनेक बहिणींनी आपले जीवन समर्पित केले. वरिष्ठ दादी-दीदींकडे पाहून अनेकांनी जीवनाला नवी दिशा द्यायचे ठरविले. त्या नव्या पिढीतल्या कित्येक बहिणींचे तसेच काही दादींचे ज्ञानमार्गात आल्यावर काय अनुभव होते हे आपण कदाचित् ऐकले-वाचले नसतील. त्यांच्या जीवनातून प्रेरणा घेण्यासारखेही पुष्कळ आहे. एका लेखमालिकेद्वारे काही वेचक अनुभव वाचकांपर्यंत पोहोचविण्याचा हा एक प्रयत्न आहे. आपल्याला नक्कीच आवडेल अशी आशा आहे.

ईश्वर, प्रभू, अल्लाह, गॉड.. अमृताहूनी गोड ज्याचे नाम, असा निराकार परमेश्वर. त्रिमूर्ती 'शिव परमात्मा. १९३६-३७ मध्ये शिवबाबांनी ब्रह्मातनात अवतरण घेऊन, पवित्र सत्ययुग स्थापनेच्या कार्यास प्रारंभ केला. भागवत ग्रंथात वर्णिलेल्या गोपीवल्लभ परमात्मा व आत्मरूपी गोपींच्या ईश्वरी प्रीतीच्या कथा, या पुरुषोत्तम संगमयुगात प्रत्यक्ष होत आहेत. भारतातून निघालेली सत्य ज्ञानाची गंगा आज संपूर्ण विश्वातील मनुष्यात्म्यांना पावन करत आहे. देश, संस्कृती, भाषा, धर्म वेगवेगळे असूनही, आत्म्याला सद्गुणांनी भरपूर करणाऱ्या राजयोगी जीवनाचा सुखद अनुभव हजारो ब्रह्मावत्स घेत आहेत.

ज्ञानसागर शिवबाबांनी आपल्याला स्वतःची म्हणजेच आत्म्याची स्मृती

दिली. या स्मृतीने देहाकडे बघण्याची दृष्टी बदलून 'आत्मिक' झाली. पवित्रता, शांती, सुख इत्यादी मूळ गुणांची धारणा सहज वाटू लागली. ज्या ब्रह्मावत्सांनी हा सूक्ष्म अभ्यास निरंतर केला, त्यांच्याद्वारे अनेकांना सुंदर अनुभव आले. विषय-विकारांचा त्याग करून सहजयोगी जीवन जगण्याची प्रेरणा मिळाली. ज्ञान यज्ञाच्या स्थापनेपासून आधारस्तंभ बनलेल्या अनेक दादींच्या आयुष्यातील घटना तसेच परदेश सेवेतील अनन्य राजयोगींचे अनुभवही प्रेरणादायक आहेत.

चन्द्रमणी दादींची मोठी बहीण-हृदयपुष्पा दादींना लहानपणापासून लग्न, संसार अशा गोष्टींचे आकर्षण नव्हते. पण काय योग असतात पहा, दादींना लग्न करावे लागले आणि सहा महिन्यांतच त्यांच्या पतीचे निधन झाले. काही

काळापूर्वी कुमारी असलेली मी आता 'विधवा' म्हणवली जाणार, याचे दादींना खूप वाईट वाटले. 'बाबांच्या सत्संगात जो कुणी जातो त्याला परम शांतीचा अनुभव होतो' हे ऐकून दादी बाबांकडे गेल्या. त्यांचं भाग्य थोर म्हणून स्वतः बाबांनी चित्र काढून मनुष्य शरीर व चैतन्य आत्मा कसे वेगळे आहेत, आत्म्याचा स्वधर्म शांती आहे, ते समजावून सांगितलं. दुःखी स्थितीत सत्संगात गेलेल्या दादी, निज आत्मस्थितीत हर्षित होऊन घरी परतल्या.

स्वतःचा एकुलता एक तरुण मुलगा व जावई गमावल्यामुळे दादींची आई अतिशय दुःखी असायची; पण आपल्या मुलीला असं आनंदी पाहून त्यांनाही बरं वाटलं. एके दिवशी दादींनी आपल्या आई-वडिलांच्या दुःखाबद्दल बाबांना सांगितलं. त्याच क्षणी दयाळू

बाबा, दादीसमवेत त्यांच्या आईला भेटण्यासाठी निघाले. 'अहो प्रभू!' बाबांना पाहताच त्या (दादीची आई) विष्णु चतुर्भुज स्वरूपाचा दिव्य साक्षात्कार करू लागल्या. ईश्वरी ज्ञानामृत पिऊन शांत झाल्या. दादींचे वडील भक्तिभावाने रोज देवळात जात असत. ब्रह्माबाबांविषयी त्यांना फार आदर होता. मांस, मदिरेचे सेवन करत असल्यामुळे सत्संगात जाण्यासाठी मात्र ते टाळाटाळ करायचे. पण एके दिवशी खुद्द बाबांनी आपली आठवण काढली आहे हे ऐकून त्यांना धक्काच बसला. ताबडतोब बाबांना भेटायला गेले. मंद स्मित करून बाबांनी विचारलं, "देवळातील दगडाच्या मूर्तीला दूध-फळांचा नैवेद्य दाखवतात. या देहरूपी मंदिरात चैतन्य आत्मा देवता निवास करते आहे. तिला मांस, सिगारेट, दारूचा नैवेद्य देऊन चैतन्य मूर्ती आणि मंदिर म्हणजे शरीराला अपवित्र का करत आहात?" हे ऐकून जणू ज्ञानोदय झाला. आपल्या वर्तनाचा पश्चात्ताप होऊन त्यांनी घरातील सिगारेटची सर्व पाकिटं, दारूच्या बाटल्या फेकून दिल्या. अशाप्रकारे ईश्वरास समर्पित होऊन, पवित्र जीवनाचा स्वीकार केल्याने एक संपूर्ण कुटुंब सुखी झालं.

१९५० नंतर मुंबई, दिल्ली, कानपुर इ. ठिकाणी राजयोग सेवाकेंद्रे स्थापन झाली. दक्षिण भारतातील राज्यांत कन्नड, तमिळ इ. भाषा बोलल्या जातात. त्याकाळी तिथे हिंदी जाणणारी

मंडळी थोडी होती. अशावेळी स्वतःवर, शिवबाबांवर तसंच ड्रामावर अतूट निश्चय आणि योगाची बैठक मजबूत असणारी व्यक्तीच तिथे सेवा करू शकली असती. रत्नपारखी बाबांनी आदिरत्न राजयोगिनी हृदयपुष्पा दादींना बंगळुरूला पाठवलं. भाषा समजत नसली तरी दादींचा आत्मिक भाव जाणून, सत्य ज्ञान व राजयोगाच्या आधारे अनेक ब्रह्मावत्स तिथे ईश्वरी कुटुंबात सामील झाले. दादीजी छान इंग्रजी बोलत

याच दक्षिणदेशी जन्म घेऊन, 'शिव'पिता परमात्मा व दादींच्या छत्रछायेत वाढून, कालांतराने विदेशातील अनेक ठिकाणी ईश्वरी सेवेचे बीज रुजवणारा एक विशेष आत्मा म्हणजे ब्र. कु. मीरादीदी. आज मलेशिया, थायलंड, सिंगापूर इ. आग्नेय आशियातील अनेक देशांच्या निमित्त संचालिका म्हणून सेवारत असलेल्या असलेल्या दीदी, १९६८ मध्ये ज्ञानात आल्या. मैसूर येथे रोमन कॅथॉलिक शाळेत शिक्षण झाल्याने मातृभाषा कन्नडइतकीच त्यांना इंग्रजी भाषाही चांगली अवगत होती. त्यांचे वडील प्रथम ज्ञानमार्गावर चालू लागले. 'आपल्या लाडक्या लेकीनेही याचा लाभ घेऊन जीवन सफल करावे' अशी त्यांची तीव्र इच्छा होती, म्हणून एके दिवशी युक्तीने टायपिंग क्लासच्या समोर असलेल्या सेन्टरवर घेऊन गेले. ब्रह्माकुमारी दिसते कशी, ज्ञानाचा

सामाहिक कोर्स काय असतो, दृष्टी घ्यायची म्हणजे काय? मीरादीदींना तेव्हा काहीच ठाऊक नव्हते. हिंदीही समजत नसे. त्यावेळी मैसूर सेवाकेंद्रावर हृदयपुष्पा दादींचं वास्तव्य होतं. त्यांना कन्नड भाषा येत नसे. अशावेळी संवाद साधायचा कसा? कोणीच काही बोललं नाही. दादींनी फक्त त्या कन्येच्या डोळ्यांत पाहिलं अर्थात् शिवबाबांच्या शक्तिशाली स्मृतीत राहून आत्मिक दृष्टी दिली. त्याही दादीजींच्या डोळ्यांत पाहत राहिल्या आणि काय आश्चर्य! पवित्रता, शांती आणि आनंद सामावलेल्या त्या दृष्टीने मीरादीदींचं संपूर्ण आयुष्य बदलून टाकलं.

दादी कोण, त्या इथे काय करतात, ईश्वरी जीवनाचं उद्दिष्ट काय? कशाचीही कल्पना नसताना, मला यांच्यासारखं बनायचं आहे व त्यासाठी दादींबरोबर राहायचं आहे असा शक्तिशाली विचार मनांत उत्पन्न झाला. त्रिकालदर्शी शिवबाबांनी आपल्या कल्पापूर्वीच्या आत्म्याला ईश्वरी सेवेसाठी निवडलं. त्याच रात्री पांढऱ्या वस्त्रांचे दोन जोड सोबत देऊन वडिलांनी सेन्टरवर सोडलं. त्यानंतर पुन्हा कधीही त्या लौकिक घरी परतल्या नाहीत. सेन्टरवर आलेल्या जिज्ञासूला सामाहिक कोर्स करवता करवताच त्यांचा स्वतःचाही कोर्स पूर्ण झाला. हृदयपुष्पा दादी एक युक्ती करत. आलेल्या व्यक्तीला प्रचलित भगवद्गीतेतला एखादा

(पान क्र. २२ वर)

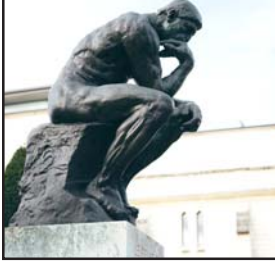
स्वस्थ जीवनशैली

ब्र. कु. लक्ष्मी, बोपोडी, पुणे

सुस्वास्थ्य ही प्रत्येक व्यक्तीची मूलभूत गरज आहे. उत्तम स्वास्थ्याशिवाय कोणीही शारीरिक, मानसिक, बौद्धिक व सामाजिक कार्ये चांगल्या रीतीने करू शकणार नाही. आज मानवाने वैद्यकीय क्षेत्रांत मोठी प्रगती केली आहे. अनेक असाध्य रोगांचे निदान करून त्यावर औषध-उपचार करण्यासाठी अनेक प्रकारची उपकरणे व यंत्रे शोधून काढली आहेत. हजारो औषधेही आज उपलब्ध आहेत. कितीतरी संसर्गजन्य रोगांचे निर्मूलन करणे आता शक्य झाले आहे. विज्ञानाच्या आणि तंत्रज्ञानाच्या माध्यमातून मानवाने भौतिक सुखाचे उच्च कोटीचे शिखर गाठले आहे. रावणाप्रमाणे जणू पाचही तत्वांना अधीन केलं आहे, तरीही ताण-तणावामुळे लाखो लोकांच्या आरोग्यावर विपरीत परिणाम झालेले दिसून येत आहेत. १९ वे शतक औद्योगिक क्रांतीचे म्हटले गेले तर २० वे शतक प्रगतीचे, भरभराटीचे आणि २१ वे शतक समृद्धीचे, संपन्नतेचे म्हणता येईल; पण एकीकडे प्रगती तर एकीकडे अधोगती झालेली दिसून येत आहे. सर्व क्षेत्रांत ताण-तणाव, भय,

असुरक्षितता, दहशतवाद, वाढती लोकसंख्या, बेरोजगारी, दारिद्र्य, शारीरिक-मानसिक आरोग्य, चिंता, व्यसनाधीनता असे मोठे प्रश्न समस्त विश्वाला भेडसावत आहेत. आपला समाज तणावमुक्त कसा होईल ह्याकडे प्रामुख्याने लक्ष देण्याची आवश्यकता आहे. आजच्या धकाधकीच्या व स्पर्धेच्या युगांत प्रत्येक व्यक्ती सतत तणावाखाली वावरत आहे. तणावाची जणू त्याला सवय जडली आहे. पैसा कमविताना स्वतःच्या स्वास्थ्याचे भान ठेवत नाही आणि जेव्हा स्वास्थ्य बिघडते तेव्हा कमविलेले धन स्वास्थ्य ठीक करण्याकरिता खर्च करावे लागते. नोकरी, व्यवसाय, कुटुंब आणि भविष्य यामुळे काही व्यक्ती सतत चिंतीत असतात. एका व्यक्तीवर अनेक जबाबदाऱ्या आणि अनेक अडचणींचा सामना करावा लागत असल्याने या सर्वच विपरीत आणि नुकसानकारक गोष्टींचा परिणाम स्वतःच्याच मानसिक व शारीरिक स्वास्थ्यावर होत आहे. म्हणून व्यक्तीच्या संपूर्ण आरोग्याचे महत्त्व जाणून त्यांचा प्राधान्य क्रम ठरवणं जास्त सयुक्तिक ठरेल.

आज लहान-मोठ्या सर्व वयोगटात मानसिक तणावामुळे उच्च रक्तदाब, मधुमेह असे जीवघेणे आजार आढळतात, त्यामुळे मानवाच्या जीवनांत नैराश्य, थकवा, निरुत्साह दिसून येत आहे. भौतिक सुखाच्या मागे धावपळ करता-करता मानव, आत्मिक शांती, मानसिक सुख, आनंदी जीवन गमावून बसला आहे व या तणावापासून मुक्त होण्यासाठी व्यसनांकडे वळला आहे. सिगारेट, तंबाखू, गुटख्याच्या पाकिटावर हे 'अतिशय हानिकारक आहे' अशी जाहिरात असूनही तो मरणाच्या दारात स्वतःला नेऊन ठेवत आहे. ६ फूटी मानव, ४ इंचाच्या सिगारेटचा गुलाम बनला आहे व शरीराच्या एकेका अंगाला निकामी करत आहे. हात, पाय, डोळे हे अवयव करोडो रुपये खर्च करूनही परत मिळणार नाहीत. कृत्रिम मिळतील; पण शेवटी कृत्रिम ते कृत्रिमच. ज्यांना कृत्रिम अवयवांचा आधार घ्यावा लागतो त्यांनाच शरीराच्या एकेका अवयवाची किंमत कळते. 'सिर सलामत तो पगडी पचास' या उक्तीप्रमाणे प्रथमतः आपल्या लाखमोलाच्या शरीराची काळजी घेणं (पान क्र. १८ वर)

चिंतन

ब्र. कु. अभिजीत, ठाणे (प.)

या सदरांत आपण काही चिंतन बिंदूंचे विचार करणार आहोत. यात सामाजिक व आध्यात्मिक प्रश्नांकडे बघण्याचा आपला दृष्टिकोन काय असावा? त्याबरोबरच अध्यात्मांत मौनाचे महत्त्व, अन्नशुद्धि, वाचेची शुद्धी, दिनचर्या, ऋतुचर्या अशा अनेक मुद्द्यांवर आपण विचारमंथन मांडणार आहोत. जे ब्रह्मावत्स नियमितपणे राजयोगाचा अभ्यास करतात त्यांच्यासाठी राजयोग व मुरलीसंबंधी काही चिंतन बिंदूही सम्मिलित करणार आहोत. याची सुरुवात या एका चिंतन बिंदूने करत आहोत.

चिंतन १ मुरलीची जादू

जगांत अनेक प्रकारची वाद्यं आहेत; पण त्या सर्व वाद्यांमधील अन्य वाद्यांची उपमा न देता आपण शिवबाबांच्या महावाक्यांना 'मुरली' का म्हणतो? तबला, हार्मोनियम, शहनाई का नाही?

संगीतामध्ये वाद्यांचे मुख्य चार प्रकार आहेत:-

१) तंतुवाद्य :- म्हणजे तारा छेडून वाजविली जाणारी वाद्यं उदा:- वीणा, सतार, संतूर, सरोद, सारंगी, व्हायोलिन.

२) धातु वाद्य :- धातुपासून बनविलेली झांझ, घंटा, ड्रमसेट मध्ये असते ती थाळी (डिस्क).

३) आबद्ध :- आबद्ध म्हणजे सर्व बाजूंकडून बंदिस्त असे वाद्य यामध्ये तबला, मृदंग, पखवाज इ. तालवाद्यांचा समावेश होतो.

४) सुषीर वाद्य :- म्हणजे हवेच्या

दाबाद्वारे वाजवले जाणारी वाद्यं आता यांत दोन प्रकार आहेत त्यातील पहिला प्रकार म्हणजे हाताच्या किंवा पायाच्या मदतीने यंत्रामध्ये हवा ढकलली जाऊन ध्वनी निर्माण होतो. उदा:- हार्मोनियम, ऑर्गन अँकॉर्डियन, पियानो व दुसरा म्हणजे मानवी गळ्याच्या माध्यमातून वाजवली जाणारी वाद्यं उदा:- बासरी, शहनाई, क्लॅरोनेट इ.

जे बनविण्यासाठी एकाच नैसर्गिक गोष्टीचा वापर करण्यात येतो असे वरील सर्व वाद्यांपैकी बासरी / मुरली हे एकमेव वाद्य आहे बासरीसोबत इतर काहीही विजातीय गोष्ट जोडलेली नाही. शहनाई जरी सुषीर वाद्यांमध्ये येत असली तरी त्यात धातूचा समावेश करावा लागतो. शहनाईच्या एका टोकाला धातूचा कर्ण जोडलेला असतो. बासरी सोडून इतर सुषीर वाद्यांनाही धातूची जोड द्यावी लागते. एकमेव मुरलीच नैसर्गिकरित्या आतून पूर्णपणे पोकळ/ रिकामी असते.

बासरी प्रमाणेच मानवी गळा पोकळीने भरलेला आहे. शिवबाबा ब्रह्मामुखाचा आधार घेऊन महावाक्य उच्चारतात. शिवबाबा आज कुठले महावाक्य उच्चारणार आहेत हे ब्रह्माबाबांनाही ठाऊक नसायचे. जणू बासरीप्रमाणे ते आतून रिकामे होत असत किंवा आपली बुद्धी सर्वार्थाने समर्पित करीत असत. शिवबाबांच्या अवतरणापूर्वी ब्रह्माबाबांनी आपल्या लौकिक जीवनांत १२ गुरू केले होते; तसेच ते नियमित गीतापाठी होते; तरीही त्यांनी शिवबाबांच्या अवतरणानंतर स्वतःच्या बुद्धीचा हस्तक्षेप होऊ दिला नाही. बाबा मुरलीमध्ये ज्याला 'शास्त्रांचा प्रभाव' म्हणतात, तो ब्रह्माबाबांनी सुरुवातीच्या काळांत आत्मिक अभ्यासाद्वारे दग्ध केला. त्यामुळे शिवबाबांनी, ब्रह्माबाबांच्या मुखाचा वापर एखाद्या बासरीप्रमाणे केला. ही ज्ञानयुक्त मुरली सर्व ब्रह्मावत्सांचे देहभान हरपून टाकणारी आहे.

(पान क्र. १८ वर)

विदेशी ब्रह्मावत्सांसमवेत प्रश्नोत्तरे - जानकी दादीजी

(विदेशी ब्र. कु. भाऊ-बहिणींनी जानकी दादींची मुलाखत घेतली. त्यातील ज्ञानाची गुह्यता स्पष्ट करणारे मुद्दे सर्वांना लाभकारक नक्कीच ठरावेत.)

प्रश्न : प्रत्येकजण संतुष्टमणी आहे याच दृष्टीने एकमेकांना पाहताना त्यांचं संपूर्ण फरिश्ता स्वरूपच बघा, असं बाबा नेहमी सांगतात. या दोन गोष्टींच्या अभ्यासाने सेवाकेंद्र निर्विघ्न होईल का?

उत्तर : मला वाटतं अशा प्रकारे सेंटर निर्विघ्न होऊ शकतं; पण सर्वप्रथम मी स्वतः संतुष्ट असायला हवं. समाधानी वृत्ती किंवा सहनशक्ती धारण करण्यासाठी धैर्य हवं. या गुणामुळे फरिश्ता स्थिती प्राप्त करणं सहज होतं. थोडा वेळ स्वतःच्या फरिश्ता रूपांत स्थित झाल्याने चांगला अनुभव होऊ शकतो; पण ज्ञान-योगाच्या आधारे अशी सहज स्वाभाविक स्थिती राहण्यासाठी बऱ्याच काळापासून अभ्यास हवा. स्वतःचं (आत्म्याचं), बाबांचं (परमात्म्याचं) तसंच सृष्टिचक्राचं ज्ञान बुद्धीत स्पष्ट असेल, तरच समाधानी राहता येतं. जेव्हा मी बाबांच्या सन्मुख आहे. तेव्हा माझ्यात धैर्य, सहनशक्ती, संतुष्टी सगळं

आहे. बाबा म्हणतात, 'आत्म अभिमानी स्थितीत रहा. कोणतीही परिस्थिती येऊ दे, आपली स्थिती अचल हवी. या सृष्टिनाटकात प्रत्येकाची आपापली भूमिका आहे याची नित्य आठवण हवी'. अशा सगळ्या गोष्टी लक्षात ठेवल्याने मी समाधानी होईन आणि इतरही माझ्या व्यवहाराने संतुष्ट होतील. मात्र वाटतं तितकं हे सोपं नाही कारण प्रत्येकाचा स्वभाव, गुणवैशिष्ट्य, भूमिका तसंच अवगुणही आपापले आहेत. या गोष्टीचं ज्ञान माझ्यात सारस्वरूपात सामावलेलं असेल तर, जणू आपण आवाहन करत आहोत अशाप्रकारे ती (फरिश्ता) स्थिती खेचून घेते.

अंतर्मनाचा आरसा स्वच्छ असेल आणि स्वतःबद्दल चांगल्या भावना असतील तर मी भाग्यवान आहे. मन शांत झाल्याने तसंच चांगले विचार करण्यासाठी बुद्धीला ज्ञान मिळाल्यावर हा आरसा स्वच्छ होऊ लागतो. मग त्यात स्वतःला पाहू लागलो. जर आरसा अस्वच्छ असेल तर त्यात प्रतिमा उमटत नाही. समजा अंतर्मनाचा आरसा स्वच्छ करून डोकावून पाहिलं तर, मी चांगला

नाही असं वाटून कुणी निराश होतं तर कोणाला स्वतःच्या चांगुलपणाचा फार अभिमान वाटतो. निराशा आणि अभिमान, दोन्ही अयोग्य आहेत. अशा अनुभवांचा खोलवर जाऊन विचार करायला हवा. बाबांनी जे सांगितलं ते आपण केलं असेल अथवा नसेल; पण आत्ता जर मी दृढ संकल्प केला तर शक्य होऊ शकतं. पुरुषार्थात (प्रयत्नांत) खरेपणा आणि अंतर्मनाचा आरसा स्वच्छ असेल, तर बाबांना जे हवं ते बुद्धी अचूक धारण करू शकेल. अशा प्रकारे पुरुषार्थाच्या पातळीवर समाधानी राहणं ही रॉयल्टी (सुसंस्कृतपणा) व सत्यता आहे. जसं बाबा बघतात तसंच मीसुद्धा पहावं. संपूर्ण बनण्यासाठी थोडी कमतरता आहे; पण माझा पुरुषार्थ योग्य असेल तर संपन्न होईनच, असा उत्साह हवा. काहीही झालं तरी उत्साह कमी होता कामा नये.

प्रश्न : कित्येकदा इतरांचे असे संस्कार समोर येतात ज्यामुळे मन थकून जातं, उत्साह मावळतो. अशा वेळी काय करावं?

उत्तर : असं होणं योग्य नाही. त्या क्षणी

आपली बुद्धी न चालवता फक्त साक्षी होऊन ऐका. हा योग्य बोलत नाही, नेहमी असंच म्हणतो.. असा विचारही तेव्हा मनांत येऊ नये. कोणत्याही गोष्टीचा माझ्यावर परिणाम झाल्याने थकून जायला होतं. बाबांसारखी साक्षी स्थिती बनवायला हवी, तरच बाबा माझ्याबरोबर असतील. बाबांची सोबत घेऊन राहिले तर इतरांमध्ये बदल होतो. समजा एखादवेळेस नाही झाला तरी मी त्याची पर्वा का करावी? माझ्यामुळे कुणी असंतुष्ट न होवो. मी जर थकले तर त्या व्यक्तीचं समाधान करू शकणार नाही. समजा सेन्टरवर एखादी व्यक्ती काही बोलण्यासाठी आली. 'यांनी बोलणं चटकन संपवावं, इथून लवकर निघावं..' जर असे विचार माझ्या मनांत आले तर मी भगवंताची खरी मदतनीस नाही. स्वतःला योग्यच समजून तो काही सल्ला देत असेल किंवा सेवेचा, योगसाधनेचा दृढ संकल्प मांडत असेल तर आपण त्याचं बोलणं मध्येच तोडू नये. 'ठीक आहे, चांगलं आहे.. तुम्हाला असं वाटतंय ना मग जरूर होईल..' असंच आपण म्हणावं. अशा मानसिक धैर्याने जी शांती लाभते ती क्षणोक्षणी, प्रत्येक श्वासांत, विचारांत आपल्या कामास यावी. काही माणसांना बदलायचं नसतं. त्यांनी मनांत जे ठरवलेलं असतं त्यावर ते ठाम असतात. तेव्हा झुमा आणि त्यांची भूमिका आहे असं म्हणायचं. अशा प्रसंगी स्वतःचा सांभाळ करणं आवश्यक आहे. थकले

तर माझ्या अस्थिर अवस्थेमुळे नुकसान माझंच होईल. म्हणून चारही विषयात पास व्हायचं असेल तर थकणे नामंजूर करा, असं माझं सर्वांना सांगणं आहे. अशा वेळी एक गोष्ट करता येते. मी बाबांना पाहिलंय. समजा एखादी व्यक्ती खूप बोलते आहे; पण हे संभाषण सामान्य आहे, श्रीमतापेक्षा त्याचा दर्जा कमी आहे. अशावेळेस बाबा शांत स्थितीत स्थिर होऊन जातात ज्यामुळे आपोआप बोलणाऱ्याचं बोलणं बंद होतं. त्याची मनःस्थिती बदलून जाते. त्याला बाबा मन्सा सेवा म्हणतात. माझ्या शब्दांचा किंवा विचारांचा ती व्यक्ती भलेही अस्वीकार करत असू दे, परंतु मी माझी भावना चांगली ठेवली तर कधीतरी त्याला मदत होऊ शकेल. पण आज एकाबद्दल भावना कमी झाली, उद्या दुसऱ्याविषयी तसंच वाटलं तर तीच सवय लागेल.

अमुक एका व्यक्तीचं बोलणं ठीक नाही असं माझी विवेकबुद्धि म्हणत असेल तर माझ्या चेहऱ्यावर ते जरूर दिसेल. विवेक अति सूक्ष्म असतो. समजा माझ्याकडून काही चूक झाली तर तेव्हा ते जाणवत नाही पण एक वेळ अशी येते जेव्हा अपराधी वाटतं. पश्चात्ताप झाला नाही किंवा स्वतःमध्ये बदल झाला नाही तर माझी विवेकबुद्धि कशी आहे याचा विचार केला पाहिजे.. जे घडायचं ते घडून गेलं पण आता बाबांची श्रेष्ठ भावना आणि श्रीमतानुसार माझा विवेक त्यांच्या (बाबांच्या)

आवडीचा असायला हवा. कधीकधी केवळ इतरांना खुश करण्यासाठी माणसाचा विवेक त्याच पद्धतीने काम करतो पण मी असं कधीही करत नाही. कोणालाही खुश करण्यासाठी मी त्याच्या पसंतीने वागले असेन असं कधीच घडलं नाही परंतु मी तिरस्कारही केला नाही. आपल्या कर्मांप्रमाणेच विचारांचीही गती गुह्य आहे. जे कोणी, जिथे कुठे सोबत राहतात ते आत्मिक भावनेने आपसांत संभाषण करत नाहीत. प्रत्येकजण स्वतःमध्ये गुंग आहे. एकमेकांसाठी शुभचिंतक होऊन, कोणत्याही प्रकारे संवाद साधत ताजेपणा टिकवायला हवा. अशाप्रकारे स्वतःला ताजेतवाने करण्यासाठी अंतर्मुखी होऊन थोडा वेळ शांत स्थितीत राहिलो तर वातावरण बदलेल.

प्रश्न : एकीकडे मला स्वतःचा विवेक तसंच लोकप्रिय विवेकही वापरायचा नाही. प्रभूप्रिय बनायचं आहे परंतु त्या व्यक्तीला नाराज न करता, त्याच्या विचारांनाही दूर लोटायचं नाही.. अशावेळी काय करावं?

उत्तर : त्या व्यक्तीच्या मनांत धुडकावलं गेल्याची भावना येऊ नये. आजकाल लहान मूल, मोठी, वयस्कर माणसं कुणालाही थोडं सन्मानाने वागवलं तरच ते तुमच्या जवळ येतील. अपमान झाल्यासारखं वाटलं तर पुन्हा कधीही येणार नाहीत. 'तुमचा असा विचार आहे का, ठीक आहे. यावर मी विचार

करेन..’ अशाप्रकारे माझ्या शुभ भावनेने भरलेल्या श्रेष्ठ स्मृतीने ती व्यक्ती स्वतःच आपल्या विचारांना तपासून बघेल. या ईश्वरी कुटुंबात सर्वांना साधारण स्थितीतून श्रेष्ठ स्थितीत नेणं हे आपलं कर्तव्य आहे. हा अंतिम काळ चालू आहे, तेव्हा त्या आत्म्याने माझ्या मनातील शुभ भावना समजून घ्यावी, अशी अंतिम स्थिती असावी. ज्या क्षणी त्याला हे उमजेल त्या क्षणी आपोआपच श्रेष्ठत्व काय असतं याची अनुभूती (प्रचीती) येईल. तेव्हा प्रत्येकाने स्वतःचं अवलोकन करावं. ज्या भावनेने परमात्म्याने त्या आत्म्याला जवळ आणलंय, तो बाबांच्या अधिक समीप यावा, दूर जाऊ नये याची खबरदारी आपण घ्यायला हवी.

प्रश्न : दादीजी, आपण आता ज्याप्रकारे सांगत आहात त्यावरून असं वाटतंय की विवेकापेक्षा स्मृती श्रेष्ठ आहे..

उत्तर : प्रथम मनन मग चिंतन, त्यानंतर मंथन, चौथं स्मरण आणि त्यानंतर येते स्मृती. वर्तमानकाळी यावर लक्ष ठेवलं पाहिजे. बाबांनी सांगितलेली एखादी गोष्ट आवडल्यावर त्यावर चिंतन करतो.

खोलवर विचारसागर मंथन केल्याने ज्ञानरूपी लोणी मिळतं, ज्याने आत्म्याला ताकद मिळते. ज्ञानाच्या एक-एक शब्दाचं स्मरण करावं. ‘मन्मनाभव, मध्याजी भव’ स्मृतीत पक्कं व्हायला हवं. मनन चिंतनाने जे नकारात्मक आहे ते संपल्यावरच ही स्मृती पक्की होईल. असे सकारात्मक विचार हवेत. त्यायोगे इतरांची नकारात्मकतासुद्धा माझ्या स्थितीला स्पर्श करू शकणार नाही. आज बाबांकडून आपल्याला जे ज्ञान प्राप्त झालंय, जी संगत आणि सुखसोयी मिळाल्या आहेत, त्याची मनांत जाणीव नसेल, तर आपलं नुकसान करणाऱ्या अनेक व्यर्थ गोष्टींचं चिंतन सुरू राहतं. कोणतीही गोष्ट मनांत दडवून न ठेवण्यातच माझी सुरक्षितता आहे. समजा, ४ वर्षांपूर्वी घटना घडून गेली; पण मी मनांत धरून ठेवल्यामुळेच आज पुन्हा प्रत्यक्ष झाली तर यात नुकसान कोणाचे आहे? म्हणूनच आपलं चिंतन स्वच्छ ठेवण्याचा कटाक्ष हवा. चार मिनिटांपूर्वी घडलेल्या प्रसंगाचीसुद्धा आठवण येऊ नये इतकं लक्ष ठेवलं पाहिजे. एकाग्रतेची शक्ती नसेल तर

वेगवेगळे विचार येत राहतात. हे अयोग्य आहे असं त्या क्षणी लक्षात येत नाही. ‘असा विचार तर करायलाच हवा ना...’ असं म्हणून चिंतन सुरू ठेवल्याने चिंतन शांत होणार कसं? प्रेम, आपुलकी दिल्याशिवाय कुणीही ज्ञानमार्गात चालू शकत नाही हे खरं; पण हे प्रेम कसं असावं? तर ईश्वरी श्रीमतावर चालविणारं हवं. असं प्रेम स्वतःसाठी, ईश्वराबद्दल आणि सर्वांविषयीसुद्धा असेल तर आपोआपच सगळं ईश्वरी नियम - मर्यादांप्रमाणे चालत राहिल. भगवंताच्या प्रेमाचं मूल्य न जाणता फक्त कायद्यालाच मी झुकतं माप देत असेन, कधी कायद्याने कधी बेकायदेशीरपणे वागत असेन, तर मला काही विचारण्यासाठीही अनेकांना भीती वाटेल. आत्मिक प्रेमाची गुह्यता जितकी समजून घ्यावी तितकं हे प्रेम ईश्वराच्या जवळ नेतं. ईश्वरी कायदानुसार आपण कोणालाही स्वतःच्या नव्हे तर बाबांच्या समीप आणतो. त्या आत्म्याचा संबंध परमात्म्याशी जुळावा अशी माझी श्रेष्ठ भावना असेल तर सगळे प्रश्न समाप्त होतील.

सुविचार

सुख हे एक अन्तर आहे. तुम्ही जेव्हा दुसऱ्यावर शिंपडता तेव्हा त्याचे चार-दोन थेंब स्वतःच्या अंगावरही पडल्यावाचून राहत नाही.

सेवेतील यशाचे गमक

दादी प्रकाशमणीजींचे अमृतवचन

कोणत्याही गोष्टीत मिळणारे यश हे आपल्या पूर्वानुभवाच्या शिदोरीवर नक्कीच अवलंबून असते. बाबांवर व त्यांच्या ज्ञानावर आपला किती विश्वास आहे ही सर्वात महत्त्वाची गोष्ट आहे कारण हा विश्वासच आपल्याला यशाकडे घेऊन जातो. आपण याआधी कधीही न ऐकलेले नावीन्यपूर्ण असे ज्ञान बाबांनी दिले आहे उदाहरणार्थ - आत्मा ८४ जन्म घेतो, परमेश्वर हा चराचरामध्ये व्यापक नसून परमधामामध्ये राहतो, त्याचं रूप ज्योतिर्बिन्दू आहे. तसेच हे सृष्टिचक्र प्रत्येक ५००० वर्षांनी हुबेहूब फिरते. स्वतःला प्रश्न विचारा, ह्या नवीन ज्ञानावर माझा पूर्ण विश्वास आहे? तिळमात्र संशय तर नाही ना येत? आणि जर पूर्ण विश्वास असेल, तर माझं वर्तन श्रीमताप्रमाणे आहे? पदोपदी मला यश प्राप्त होत आहे, असा अनुभव असेल तर सिद्ध होते की बाबांवरील संपूर्ण विश्वासाने व श्रीमतानुसार टाकलेले प्रत्येक पाऊल हे मला यशच देईल. स्वतःच्या मर्जीनुसार नव्हे तर श्रीमताप्रमाणे वर्तन करणे हेच पदोपदी मिळणाऱ्या यशाचे गमक आहे.

यशप्राप्तीसाठी आवश्यक असलेली अजून एक गोष्ट म्हणजे त्याग! जर श्रीमतानुसार एखाद्या गोष्टीचा त्याग केलात तर त्याबदल्यात अक्षरशः शतपटीने भरभरून प्राप्ती होते. यासाठी बाबांनी सर्वात पहिली गोष्ट सांगितली आहे ती म्हणजे या नश्वर देहभानाचा व या भानामुळे येणाऱ्या सर्व गोष्टींचा त्याग करणे. म्हणजे त्या आठवणींचासुद्धा त्याग करणे. शरीराचे भान व त्यातून उद्भवणाऱ्या सुप्त इच्छा-आकांक्षांचा त्याग करायचा आहे. अशा इच्छांचा संपूर्ण त्याग करणे हीच यशाची सर्वोच्च पायरी आहे. कोणतीही इच्छा असणे हेच बाबांच्या मूलभूत ज्ञानाच्या विरुद्ध आहे. अशा अनेक इच्छा असू शकतात उदा :- माझ्या सेवाकेंद्राची वृद्धी होऊ दे त्यामुळे माझी सर्वत्र प्रशंसा होईल. मला अधिक मान प्राप्त होईल. यावर काहीजण म्हणतील की सेवेची इच्छा असणे काही गैर नाही किंवा हे तर श्रीमतानुसार आहे. पण ह्या दोन वेगळ्या गोष्टी आहेत. यांत अति सूक्ष्म फरक आहे. दोन्हीची सरमिसळ होऊ शकते. स्वप्रशंसेची सूक्ष्म इच्छा जरी असेल तरी त्यातून अहंभाव निर्माण होऊ

शकतो. आणि हेच देहअभिमानाचे दुसरे नाव आहे. मी व माझं सेवाकेंद्र या भानातून बाहेर येण्याची गरज आहे ही सेवा, सेवाकेंद्र हे सर्व मला निमित्तभावाने सांभाळायच्या आहेत. कर्ता-करविता स्वतः शिवबाबा आहे. तो माझ्याकडून सर्व करवून घेत आहे हीच जाणीव सतत हवी. माझे भाषण छान झाले, सर्वांनी माझी प्रशंसा केली, ही सूक्ष्म इच्छा, प्राप्ती किंवा मी अमक्यापेक्षा जास्त चांगले भाषण करू शकते, मी त्याच्या पुढे जाऊ शकते ह्या इच्छा असणे हाच तर देहअभिमान आहे. बाबांनी सांगितले आहे. कधीही भाषण करण्याआधी माझी आठवण करा. माझ्याद्वारे बाबाच हे भाषण करवून घेत आहेत ही भावना मनापासून हवी; परंतु आज मी छान भाषण करीन, असे सांगीन व माझे कौतुक होईल ही मीपणाची भावना म्हणजेच इच्छा ! परंतु बाबा माझ्याबरोबर आहे. मी फक्त निमित्तमात्र आहे, ही निमित्तपणाची भावनाच यशाकडे घेऊन जाते. जर अशी मीपणाची भावना नसेल तर बाबांच्या मदतीचा हात सतत माझ्यावर आहे हा अनुभव होत राहिल.

(पान क्र. २० वर)

खेळ मांडियेला...!

ब्र. कु. जयश्री, विक्रोळी

कोरोनामुळे संपूर्ण जग आज तणाव, भय व आर्थिक संकटाचा अनुभव करत आहे. आपले काय होईल या चिंतेने ग्रासला आहे. अनिश्चिततेच्या भोवऱ्यात गरगरू लागलं आहे. अचानक वावटळीसारख्या आलेल्या साथीच्या रोगाने रंक-राव यांना एकाच ओळीत आणून उभं केलं आहे. कितीही शिक्षित असो, श्रीमंत असो वा कोणत्याही वयोगटातील असो, सर्वांमध्ये भयाची भावना समान आहे. प्रत्येकाची वलयांकित कवचकुंडलं कशी गळून पडल्यासारखी झाली आहेत आणि उरलाय फक्त लाचार माणूस! लॉकडाऊनमुळे स्वतःला घरात डांबून घ्यावे लागलं आहे. दैनंदिन व्यवहारांवर प्रतिबंध आला आहे. घरात बसावे लागले आहे. टी.व्ही. बघून मनोरंजन किती होणार आहे? २४ तासापैकी काही तासच तो व्यग्र राहू शकतो उरलेला वेळ कसा वापरायचा हा प्रश्न त्याच्यापुढे आ वासून उभा राहतो. लॉकडाऊन कधी संपेल या अपेक्षेने आणि सतत बातम्या ऐकून तर त्याचा निरुत्साह अधिकच वाढीस लागला आहे. या अशा पार्श्वभूमीवर सर्व

क्षेत्रातील लोकांप्रमाणेच खेळाडूंचीही काही वेगळी अवस्था नाही. रोज खेळाचा सराव करणे, स्पर्धा खेळणे व सतत प्रवास करित आनंदाचा अनुभव करित वाटचाल करणाऱ्यांना आज घरांत बसावे लागले आहे. आणि हताशपणे आपल्या खेळाच्या साधनांकडे पाहत रहावे लागले आहे. मग कोणी क्रिकेट खेळत असो वा बॅडमिंटन, हॉकी असो व टेबलटेनिस त्या सर्व खेळांची साधने आज स्तब्ध आहेत. काही महिला खेळाडू कधी नाही ते आपल्या स्वयंपाकघरात आपला वेळ घालवून त्याचे फोटो सोशल मिडियावर पोस्ट करून आपल्या चाहत्यांचे मनोरंजन करत आहेत. पण प्रत्यक्षात त्यांना मैदानात उतरता येत नाहीय. ते घरातच वर्क आउट वगैरे करून स्वतःच्या आरोग्याची काळजी घेत आहेत व ते झाल्यावर घरातील बैठे खेळ खेळू लागले आहेत.

मात्र सामान्य व्यक्तींच्या बाबतीत घरात व बाहेर खेळणे त्यांच्या दिनचर्येत व मानसिकतेमध्येसुद्धा नसते. त्यामुळे सामान्य मनुष्य तर व्हाट्सअप आणि टि.व्ही.वरील बातम्यांमधेच अडकून

पडला आहे. आणि त्यामुळे नवीनच समस्या उद्भवू लागल्या आहेत. त्यातील बहुतांश बातम्या ह्या चिंता तणाव, दबाव वाढवणाऱ्या असल्याने मनांत एक प्रकारची नकारात्मकता येऊ लागली आहे. त्यामुळे कोरोनाच्या धोक्याबरोबर मानसिक आजाराचेही संक्रमण वाढण्याची चिन्हे दिसत आहेत.

अशावेळी घरात खेळले जाणारे खेळ खूप मदत करू शकतात. जितके घर मोठे वा लहान त्यानुसार घरात खेळ असू शकतात काही घरांत टेबलटेनिस, स्नूकरचे टेबल तर काही घरांत कॅरम त्याचबरोबर बुद्धिबळ आणि क्वचितप्रसंगी सागरगोटेसुद्धा असू शकतात. ते खेळणे खूप गरजेचे असते. मन जेव्हा नकारात्मकतेकडे झुकू लागते अशा वेळेस खेळाची भूमिका खूप प्रभावशाली बनते.

खेळण्यासाठी कुणी सोबत असेलच असं नाही, तरीही स्वतः एकटे खेळण्यानेसुद्धा ताण जाऊन मनावर सकारात्मक परिणाम होऊ लागतो. खेळातून एक आनंद मिळू लागतो; त्याद्वारे शरीरात असे काही स्त्राव पाझरू लागतात व त्याचा छान परिणाम मनावरही

पडू लागतो. प्रत्येक खेळाची स्वतःची एक पद्धती व कौशल्य असते. खेळताना खेळाडूला त्या खेळाच्या पद्धतीला आखीव-रेखीव रीतीने यशाकडे न्यायचा असा दृढनिश्चय असतोच. पण त्यासाठी त्याला एकाग्र व्हावे लागते.

एकाग्रतेमुळे खेळात यश मिळू लागते. त्यामुळे आनंद मिळू लागतो आणि त्यामुळे एकाग्रता वाढीला लागल्याने सर्व चिंता-भयापासून व्यक्ती मुक्त होते. बरोबर दुसरे कोणी खेळाडू असल्यास आनंद द्विगुणीतही होत राहतो. आणि मनांत दाटलेल्या नकारात्मकतेचा निचरा होतो! खेळामध्ये प्रत्येकाची नेहमी जिंकण्याची भावनाही असतेच. ती भावना अचानक समोर येणाऱ्या आव्हानाला तोंड देण्याच्या कलेला बळ देते आनंद प्राप्तीसह काही आंतरिक शक्तींना बळ मिळू लागते. व्यवस्थित जेव्हा खेळता येते तेव्हा खेळाडू घामाने चिंब होऊन जाते. त्या घामातून शरीरातील व मनातील अनेक विजातीय द्रव्ये शरीराबाहेर टाकली जातात. खेळ संपल्यावर खेळाडू जेव्हा शांत बसतो तेव्हा त्याला एक हलकेपणा अनुभवास येतो. सर्व प्रकारच्या तणावाचा निचरा होऊन शरीराच्या सान्या पेशी ताज्यातवान्या होऊन प्रफुल्लित होऊन जातात आणि खेळाडू कुशल असो वा हौशी; पण दोहोंना एक समाधान अनुभवता येते. खेळामध्ये आध्यात्मिकता पण सामावलेली असते.

पण याबाबत क्वचितच कुणाला जाणीव असते. परंतु जे विशेष ध्येयप्राप्तीसाठी खेळत असतात, खेळ जगतामध्ये यशस्वी होऊ इच्छितात ते मात्र एखाद्या तपस्व्याप्रमाणेच जणू चालत असतात. केवळ खेळणे एवढंच सीमित नसते; पण त्यात अनुशासित जीवनशैलीचा मोठा सहभाग असतो. पहाटे उठणे, आपल्या तना-मनाच्या मशागतीमध्ये शारीरिक व्यायाम व खेळाचा सराव अधिक असला तरी तो नियमित असतो. दिवसेंदिवस अधिक कुशलता वाढवित नेत यशास पात्र बनणे हा त्यांचा ध्यास बनतो. दैनंदिन सरावातील अचूक नियमितता, सरावातील एकाग्रता, दिनचर्येमधील शिस्त, त्याचबरोबर आपले विचार आणि स्वभावही संतुलित ठेवावेच लागतात. कारण मानसिक स्थैर्य वा संतुलन नसेल तर एकाग्रता साधणे कठीण होते आणि यशाची हीच तर किल्ली आहे. मन असंतुलित होण्याची अनेक कारणे उद्भवतच राहतात. अशावेळी मनाला सराव म्हणजे ध्यान-धारणेची कला प्रत्येक खेळाडूला खूप मदत करते. मनाचा तोल ढासळू न देता परिस्थितीला तोंड देण्यासाठी सक्षम बनवित असते. खेळ मैदानातील असो व बैठा असो, आनंद देण्याचा आणि सकारात्मक परिणाम मिळविण्याचा खजिना खेळात नक्कीच दडलेला आहे. तेव्हा परिस्थिती काहीही असो खेळण्याची संधी सोडू नका!

आत्तापर्यंत आपण ऊहापोह केला शारीरिक खेळांचा; पण मनाचं काय? कित्येक खेळाडू व इतर क्षेत्रांतील प्रसिद्ध व्यक्ती कठीण प्रसंगात आपले मानसिक संतुलन हरवून बसतात. तसेच वयोवृद्ध मंडळी खेळाकडे तितकी वळतीलच असेही नसते. काहीवेळा आपण बातम्या वाचतो, ऐकतो - अमुक खेळाडू अंमली पदार्थांच्या विळख्यात सापडला त्याच्यावर कारवाई झाली वगैरे-वगैरे.

परमात्मा शिव सृष्टीवर येऊन आपले ज्ञान प्रकट करतात आणि एका प्रशिक्षकाची भूमिकादेखील बजावतात. शिवबाबा म्हणतात, 'हे जीवन म्हणजे एक खेळ आहे असे समजा. येणारी प्रत्येक परिस्थिती ही या वैश्विक खेळातील एक खेळी आहे असे समजा, किंवा परिस्थितीरूपी फुटबॉल आपल्याकडे आला आहे त्यानं गांगरून जाऊ नका. फुटबॉलपटू जसे बॉलला लाथ मारायची संधीच शोधत असतो तसं जीवनाकडे बघायला शिका'. जर आपण अशी दृष्टी विकसित केली तर लौकडाऊन असो वा नित्यक्रम असो, जीवन आनंदी होईल हे नक्की. फुटबॉलच्या खेळांत आपण कधी गोल करण्यात यशस्वी होऊ, तर कधी नेम चुकेल; पण खेळाचा आनंद राहिल असा प्रयत्न करून पहा, नक्कीच दृष्टी व दृष्टिकोन बदलल्यावाचून राहणार नाही आध्यात्मिक साधनेचा हाही एक महत्वाचा भाग आहे.

प्रेरणामूर्त अलौकिक आई – दादी प्रकाशमणीजी

ब्र.कु. दत्ता भाई, शांतीवन, आबू.

परम आदरणीय, विश्व वंदनीय, बालब्रह्मचारिणी, राजयोगिनी दादी डॉ. प्रकाशमणीजींना १३ व्या पुण्यस्मृतीदिनानिमित्त माझे कोटी कोटी प्रणाम व नम्र अभिवादन. सादर आहेत दादीजींबरोबरचे तसेच माझ्या अलौकिक ईश्वरी जीवनातील काही प्रेरणादायक अनुभव.

माझा जन्म महाराष्ट्रात नांदेड जिल्ह्यातील एका छोट्या गावात १९७५ मध्ये पाटील कुटुंबात झाला. सत्यवादी, धार्मिक आईच्या प्रेमळ छत्रछायेत वाढल्यामुळे मीसुद्धा पूजा करणे, शास्त्र वाचणे सगळे करत होतो; पण तरीही अनेक प्रश्न पडायचे. ईश्वर कोण? आपण कोण आहोत? कुठून आलो, कुठे जाणार? खरी उत्तरं मिळत नव्हती. अखेर १९९२ मध्ये माझं भाग्य उजळलं. पेशाने वकील असलेले ओम शांतीवाले परशुराम भाई आमच्या गावांत आले. त्यांनी मंदिराजवळ थोडे भाषण केले. 'ज्यांना भगवंताविषयी अधिक जाणून घ्यायचे असेल त्यांनी माझ्या घरी गीता पाठशाळा आहे तिथे यावे. एका वर्षात भगवंताची भेट घालून देईन.' हे ऐकून मला खूप आनंद झाला. त्यावेळी मी

शिक्षणासाठी बाहेरगावी होतो. एक वर्ष दररोज ज्ञान मुरली ऐकून, खूप पुस्तकांचे अध्ययन केल्यावर, आपल्याला ईश्वर खरंच भेटू शकतो असं मला वाटलं. सर्व ईश्वरी नियम - मर्यादांचं पालन करत, दृढ प्रतिज्ञा करून १९९२ मध्ये मी माउंट आबूला पोहोचलो. तपोभूमी मधुबनमध्ये भगवंताचे (परमात्मा शिवबाबांचे) दिव्य अवतरण पाहून, त्यांची मधुर मुरली ऐकून मी आत्मा तृप्त झालो. पृथ्वीवरचा खरा स्वर्ग पाहिला. 'जनसेवा हीच ईश्वर सेवा होय' म्हणूनच शिक्षण पूर्ण करून, इथेच ईश्वरी सेवेत जीवन समर्पित करण्याचा मी निर्णय केला.

घरी परतल्यावर १२ वी नंतर २ वर्षांचा सरकारी अभियांत्रिकी डिप्लोमा पूर्ण केला. या काळात ज्ञानाच्या पुस्तकांचं सतत वाचन, मनन करत असतानाच ईश्वरी संदेश देण्याची सेवाही केली. पण म्हणतात ना 'शिवाजी जन्माला यावा; पण दुसऱ्याच्या घरी..' ज्ञानमार्गात चालताना खूप संघर्ष करावा लागला. अगदी भक्त प्रल्हादासारखेच जीवन होते; पण पावलपावली शिवबाबांची मदत मिळत राहिली.

अखेर विजयी होऊन १९९४ मध्ये प्रजापिता ब्रह्माकुमारी ईश्वरीय विश्व विद्यालयाचे मुख्यालय असलेल्या 'पांडव भवन' येथे मी सेवेसाठी दाखल झालो. सुरुवातीला १ वर्ष अकाऊंटस ऑफिसमध्ये रमेश भाईंबरोबर व नंतर सहा महिने शेतीत विठ्ठल भाईंसोबत सेवेची संधी मिळाली. या काळात आ. दादी शांतामणीजी तसंच ब्र. कु. आत्मप्रकाश भाई, ब्र. कु. जगदीश भाईजी, ब्र. कु. दादा आनंदकिशोर, ब्र. कु. दादा विश्वरतन. यासारख्या महारथींकडून खूप शिकायला मिळालं. यानंतर माझ्या अलौकिक आयुष्यातील सुवर्ण क्षण आला. रमेश भाई व उषा बहनजींनी मला दादी कॉटेजच्या स्वयंपाकघरात (प्रकाशमणी दादीजींकडे) सेवेसाठी पाठवलं. तिथे संजय भाईंसोबत सेवा करू लागलो. मोहिनी दीदींच्या तज्ज्ञ मार्गदर्शनाखाली जेवण बनविण्याची कला शिकत हळूहळू मीदेखील त्यात तरबेज झालो. या सेवेच्या निमित्ताने दादी-दीदींबरोबर देश-विदेश यात्रा करण्याचंही भाग्य लाभलं.

'स्वामी तिन्ही जगाचा आईविना भिकारी..' दादी प्रकाशमणीजींची सेवा

म्हणजे विश्वाच्या आईची श्रेष्ठ सेवा. माझी प्रिय अलौकिक दादी मां. त्यांच्याविषयीच्या अनेक आठवणी मनांत दाटून येतात.

भंडाऱ्यात (किचनमध्ये) सकाळी ७ ते ४ व पुन्हा संध्याकाळी ६ ते रात्री ११ वाजेपर्यंत अथक सेवा- ती दिसतंही नाही आणि संपतंही नाही अशी असायची. सवय नसल्यामुळे कधीकधी मी खूप थकून जायचो; पण बाबांनी दिलेली देवीची सेवा त्यांच्या आठवणीत राहून करत गेलो. एक गीत आहे 'सखी मैने पायो तीन रतन.. एक बाबा, मुरली, मधुबन' यासोबतच मी गमतीने तेव्हा म्हणायचो 'झाडू, पोछा और बर्तन..' असो. एके दिवशी दुपारी ४ वाजता फरशी पुसत असताना मनांत खूप नकारात्मक विचार येत होते. मी इथे का आलो? घरीच राजासारखा राहून सेंटवर सेवा केली असती व बाबा मिलनसाठी आलो असतो. मोठ्याच धर्मसंकटात सापडलोय. अडकित्यातल्या सुपारीसारखं झालंय माझं. आलीया भोगासी.. डोक्याला हात लावून विचार करत होतो. त्यावेळेस प्रकाशमणी दादी एकट्याच किचनमध्ये आल्या होत्या. मला असा बसलेला पाहून हळूच मागून माझ्या डोक्यावर हात ठेवला. मी कावराबावरा झालो. वळून त्यांच्या समोर हात जोडून बसलो. त्यांची शक्तिशाली रूहानी दृष्टी माझ्यावर पडली. जणू मी हनुमंत व दादी 'राम'.. वाह बाबा! माझा हात धरून मिटिंग

रूममध्ये घेऊन गेल्या. वात्सल्याने गालावर हात फिरवून म्हणाल्या दत्ताभाऊ तू थकत तर नाहीस ना? खुश आहेस ना? असे हृदयस्पर्शी बोल ऐकून मी गदगद झालो. मग दादींनी मोठ्या प्रेमाने दिलखुश मिठाई भरवली आणि सदा खुश राहण्याचं वरदानच मिळालं. तेव्हापासून निरंतर, निर्विघ्न सेवा सुरु आहे आणि ती अशीच राहिल असा ठाम विश्वास वाटतो.

शिवबाबांच्या भंडाऱ्याच्या सेवेबरोबरच मधुबन, शांतीवन पाहण्यासाठी आलेल्या विशेष पाहुण्यांना सगळा परिसर फिरवून दाखवणे, आध्यात्मिक संग्रहालयात ज्ञान समजावून सांगणे, त्यांच्या प्रश्नांची समाधानकारक उत्तरे देण्याची सेवाही माझ्या हातून घडत आहे. त्यात खूप समाधान मिळतं. एकदा अति महत्वाच्या, राजकीय व्यक्तींच्या एका गुपची अशीच सेवा करून, किचनमध्ये पोचायला मला अर्धा तास उशीर झाला. मनोभावे शिवबाबांची आठवण करून, एकाच वेळी ६ गॅस बर्नर सुरू केले. अगदी वेळेवर ब्रह्माभोजन तयार झाले. दादी - दीदी भोजनासाठी आल्या असता, जानकी दादींनी सर्व सेवासार्थींना टोली दिली आणि शेवटी किचनमधून दादींच्या भोली भण्डारीला म्हणजे मला बोलावून घेतलं. सेवेसाठी उशिरा पोचल्यामुळे मी त्यांच्या समोर जाण्याचं टाळत होतो. मनातून थोडा घाबरतच मी सगळ्या दादींना सामोरा गेलो.

जानकी दादींनी मला टोली दिल्यावर एकदम माझा हात पकडला. मी पुन्हा घाबरलो; पण झालं वेगळच. त्या म्हणाल्या, "हा दत्ताभाई खूप छान सेवा करतो, स्वादिष्ट भोजन बनवतो. अमृतवेळा योग आणि मुरली क्लास कधीच चुकवत नाही. 'नेमीनाथ' आहे." दादी गुल्जारजींकडून 'एकरस व अचल' आणि प्रकाशमणी दादींकडून 'हसमुख भाई' असं त्रिमूर्ती वरदान मिळालं. तेव्हा निलू दीदी म्हणाल्या, "हा भाई खूप उशिरा झोपतो" दादींनी कारण विचारलं. व्ही.आय.पी पाहुण्यांच्या ज्ञानचर्चा सेवेबद्दल मी सांगितलं असता, जानकी दादींनी दुसरं वरदान दिलं 'ज्ञानाचा सुगंध पसरविणारं हे रातराणीचं फूल आहे.' बाप-दादांच्या प्रेमळ छत्रछायेची भासना देणाऱ्या अशा दादींची सेवा करण्याचं भाग्य मिळालं, मी धन्य धन्य झालो!

हा देह नश्वर आहे परंतु त्यात विराजमान आत्मा मात्र अजर, अमर, अविनाशी आहे. ब्रह्माबाबा अव्यक्त झाल्यावर दादी प्रकाशमणीजींनी प्रजापिता ब्रह्माकुमारी ईश्वरीय विश्व विद्यालयाची धुरा २००७ पर्यंत समर्थपणे सांभाळली. शेवटी शेवटी दादींच्या शरीराला अनेक व्याधींनी ग्रासलं असलं, तरी त्यांच्या चेहऱ्यावर वेदनेचा मागमूस दिसत नसे. शरीरांत असूनही त्या विदेही, दिव्य प्रकाशस्वरूप फरिश्ता वाटायच्या. दादी मुंबईतील हॉस्पिटलमध्ये असताना, मलाही तिथे ६ महिने सेवा करण्याची

संधी मिळाली. त्यांची तब्येत थोडी नाजूक झाली होती. शिवबाबांच्या संदेशानुसार मुंबईतच तज्ज्ञ डॉक्टर शोधण्यात आले. डॉ. पी. के. जैन या मोठ्या डॉक्टरांच्या उपचारांनी दादीजींना बरे वाटले आणि त्या मधुबनला परतल्या. ते डॉक्टरही सोबत होतेच. दादीजींनी स्वतः त्यांना ईश्वरी ज्ञान समजावून सांगितले. तुम्ही केवळ डॉक्टर नाही, ती तुमची डिग्री आहे. तुम्ही आमचे भाऊ, ईश्वरी कुटुंबाचा भाग आहात अजूनही डॉक्टर जैन वरिष्ठ दादी - दीदींना तपासण्यासाठी मधुबनला नियमितपणे येत असतात. अशा होत्या

दादी प्रकाशमणीजी. प्रेमस्वरूप आई, वात्सल्यसिंधू आई... त्यांच्या दिव्य स्मृतीला मी शत शत नमन करतो.

ईश्वरी नियम व आत्मिक स्नेह यांचा मेळ साधणाऱ्या, प्रकाशमणी दादींचा जणू उजवा हात असणाऱ्या आ. मुन्नी दीदींच्या मार्गदर्शनाखाली, दादीजी कॉटेजच्या किचनमध्ये सेवा अविरत सुरू आहे. 'माझी जन्मदात्री आई 'जिजाई' म्हणजे जणू प्रेरणादायी'. नांदेड जिल्ह्यातील कोंढा या लौकिक गावी आजही गीता पाठशाळा सांभाळते आहे. मोठ्या कुटुंबातील अनेकजण, विशेषकरून लौकिक नात्यांतील २७

बहिणी ईश्वरी सेवेत समर्पित आहेत. मन आनंदाने गात असतं 'शिवबाबा आपने कमाल कर दिया, हमारा जीवन सेवा में सफल कर दिया!' बाबांनी आपल्याला सत्य ज्ञान दिलं आहे. येणारा काळ खूप कठीण परीक्षेचा असू शकतो, त्यामुळे हीच वेळ आहे जागे होण्याची. बाबांशी योग जोडून आत्म्याची बॅटरी भरून घ्या. इतरांचाही बुद्धियोग एक शिव परमात्म्याशी जोडून, त्यांचीही आत्मिक बॅटरी चार्ज करण्याची सेवा करा. सर्वांचे आयुष्य सुखी, समाधानी व्हावे हीच शुभभावना.

(पान क्र. ८ वरून)

आवश्यक आहे. शरीर व मन या दोघांना सदैव निरोगी ठेवण्यासाठी भौतिक विकासाबरोबर अध्यात्माची, राजयोग ध्यान-धारणेची नितांत आवश्यकता आहे. ध्यान-धारणेने मनुष्यात्म्याचे मन सकारात्मक, शांत व शक्तिशाली होते. ध्यान म्हणजे मानसिक दौर्बल्य संपवून आनंदी जीवन बनविणे. ध्यान म्हणजे मनाची एकाग्रता व करुणासिंधू ज्ञानसागर सर्वशक्तिवान परमपिता शिव परमात्म्याच्या स्नेहाच्या शीतल झऱ्याची अनुभूती करणे व सतत परमात्म छत्रछायेचा सहवास अनुभवणं!

(पान क्र. ९ वरून)

श्रीकृष्णाच्या मुरली वादनामुळे गोप-गोपिकांचं देहभान हरपून त्या मंत्रमुग्ध होत असत असं भक्तिमार्गात वर्णन आढळतं. बाबांनी आपल्यासमोर हे उद्दीष्ट ठेवलं आहे- जर तुम्हाला सत्ययुगांत श्रीकृष्णासमान पद प्राप्त करायचे असेल तर संगमयुगामध्ये 'मुरलीधर' व्हावं लागेल. म्हणजेच मुरलीतील वचन आचरणात आणावी लागतील ! यास्तव शिवबाबांच्या महावाक्यांना मुरली म्हणणं सार्थ ठरते.

हिशेबाची दुनिया

दिल्या-घेतल्याची दुनिया, ठाऊक आहे सर्वांना ॥१॥
माय बाप,भाऊ-बहीण ही जिवलग नाती
कामास होता दिरंगाई नाराज तेही होती
लौकिकातही देवघेव सुख-दुःखाचीच ना ! ॥१॥

संकटी केली मदत तेही विसरून गेले
दुःख सलते मनी, उपकार का विसरले?
घाव मनीचा उले, काय करावे सांगा ना ! ॥२॥

कलियुगीं वाजतात खऱ्या-खोट्याचे नगारे
कुणावर विसंबायचे, अवघड झाले सारे
खोटे बोल, रेटून बोल बाळकडू हे सर्वांना ॥३॥

जन्म दिला, केले मोठे, शिक्षण दिले मुलांना
तारुण्याचे पंख आले, शिंगे फुटली तयांना
म्हणून म्हणतो आठवावे एकाच शिवबाबांना ॥४॥

- ब्र. कु. जयवंत नांदे (आष्टा)

माधुर्य – नवजीवन देणारे जीवनामृत

(भाग -२)

ब्र. कु. हेमंत, शांतिवन (आबू रोड)

एक शक्तिशाली राजा होता विनयसिंह. नावाच्या अगदी विपरीत-अहंकारी नि घमंडी! तोंडात जणू कडू कारले भरलेले असे. तो प्रजेस कस्पट समजत असे. प्रजेची कदर करित नसे. त्याच्या कठोर स्वभावाने त्रासलेले नाखूष मंत्री शत्रूशी हातमिळवणी करून अचानक हल्ला करित असत. त्याने विनयसिंह वैतागून जाई. एके दिवशी त्याने राजगुरुस विचारले, “गुरुदेव, शत्रू कधी आक्रमण करेल याचा थांगपत्ता लागत नाही. त्यातही माझ्यावर हल्ला करणारी माझीच प्रजा असते. त्यांच्याशी युद्ध कसे करू?” त्यावर राजगुरु म्हणाले, “हे राजन् त्यांच्याकडे न बघता त्यांच्यावर वार कर.” राजा म्हणाला, “हे कसे शक्य आहे? शत्रूस न पाहता त्यांच्यावर चालवता येऊ शकेल असे कोणते हत्यार जगांत आहे?” गुरुदेव म्हणाले, “जे लोखंडाचे नाही, मऊ, कोमल व सहज हृदयाला भेदणारे असे हत्यार वापर.” तेव्हा अजूनच चक्रावून गेलेला राजा म्हणाला, “असे कोणते हत्यार आहे? ते कुठे मिळेल? मी तर असे शस्त्र पाहिले किंवा ऐकलेही नाही.” त्यावर गुरुदेव म्हणाले, “ते शस्त्र आहे व्यक्तीचे गोड बोलणे!” त्याचा मधुर

व्यवहार! तू प्रजेशी सुसंवाद साध. त्यांच्या समस्यांचे समाधान कर. गरजूंना काम दे. त्यांचा आदर कर. तुझ्या मधुर आचरणाने साऱ्या समस्या सुटतील. मधुर वचन व मधुर व्यवहारासारखे यश देणारे दुसरे शस्त्र नव्हे. ते हृदयाला वश करते. तू हल्ला न करता माधुर्याच्या शक्तीने शत्रूलाही वश करू शकशील.” हे ऐकून राजाचे डोळे उघडले व तो बदलला. पुढे मधुर आचरणाने प्रजेचा प्रियही झाला.

विचार, वाणी आणि व्यवहारानेच माणूस जगांत प्रत्यक्ष होतो. शुभ संकल्प अर्थात् विश्वकल्याणकारी विचार व आत्म-परमात्म चिंतन, मनाला गोडवा देतात. ‘बहुजन हिताय- बहुजन सुखाय हे मर्म ध्यानी धरून मुखातून वदलेले वचन आणि जनहितकारी वाणीच खऱ्या अर्थाने मधुर वाणी सिद्ध होते. जगाच्या भल्यासाठी केलेला त्याग, बलिदान व सेवा हेच खऱ्या अर्थाने कर्मास माधुर्य प्रदान करतात. मधुरतेने ओतप्रोत भरलेले अंतर-बाह्य व्यवहारच आत्म्याच्या दिव्यतेची खरी प्रचिती देतात. व्यक्तीचे बोलणे-चालणे, स्वभाव-संस्कार हेच त्याचे चारित्र्य दाखविणारा आरसा होय. कुणाला गोड स्वभाव-संस्कार यशाच्या

उत्तुंग शिखरी पोहोचवतात, तर कुणाचे कर्कश बोल, अभद्र आचरण, खडूस व्यवहार सर्वनाशाला कारणीभूत ठरतात. जन्मजातच एखाद्याच्या संस्कारामध्ये माधुर्य भरलेले-वा पेरलेले असते तर क्रूरता, कर्कशपणा एखाद्याच्या पाचवीला पूजलेला दिसतो. सुमधुर बोल, सत्यवचन, सभ्य आचरण आणि प्रेमळ सुखदायी गोडवा देणारा व्यवहार मानवास ईश्वराचा दर्जा देतात. माधुर्य खरे तर सदोदित प्रसन्न राहणाऱ्या खुशाल व्यक्तीची ओळख होय. त्यातही हा सद्गुण म्हणजे आत्मिक बीज आहे. हे बीज अंकुरित झाल्यावर मानवाच्या आदर्श व्यक्तित्वरूपी वृक्षावती नम्रता, शालीनता, सत्कार, सद्भावना, प्रसन्नता आणि बंधुभावरूपी रसाळ फळे लागतात.

गुळाच्या भेलीला (ढेपीला) कुटूनही चाखले तरी ती गोडच लागते, परंतु वृंदावन फळ (कडू कारले) साखरेच्या पाकांत कितीही घोळले तरी त्याचा कडूपणा काही केल्या जात नाही. असंच एखाद्याचा तापट स्वभाव, उगीचच रागराग करायची सवय काही केल्या जात नाही. त्याचे उर्मट-उद्धट बोलणे सुटत नाही. ज्याने माधुर्याची गोडी

अनुभवली नाही, स्वतःच्या सवयी बदलल्या नाहीत, संस्कार सुशील केले नाहीत, ती व्यक्ती कुठेच टिकत नाही. एका बागेत कोकीळ कुहू-कुहू करून सर्वांचं मन आकर्षित करतो, तर तिथेच कावळा कांव-कांव करतो तेव्हा ते कर्णकटू वाटते. एकदा कावळा कोकिळाला म्हणाला, “इथे सर्व माझा तिरस्कार करतात मी आफ्रिकेत जातो. तेथील काळे लोक माझ्यावर प्रेम करतील.” कोकीळ त्यास म्हणाला, “तू कांव-कांव करणं सोड मग तुला स्वदेश सोडायचीही गरज नाही.” कावळ्याने ते म्हणणे ऐकले नाही. तो आफ्रिकेत गेला. जे व्हायचं तेच झालं आणि परत आला व तेच रडगाणं रडत लोकांना दोष देऊ लागला.

जर दृष्टिकोन सकारात्मक ठेवला, परिस्थितीशी जुळवून घेतले, आपसांत सलोखा ठेवला, अवगुण न पाहता सर्वांचे गुणच टिपले आणि गुणग्राही बनून दिव्य गुणांनी स्वतःला सजविले तर लोक आपणहून आकर्षित व्हायला लागतात. परंतु ह्याउलट गोड बोलायची कला नसेल, 'ध चा मा' करायची, इकडचे तिकडे करून लावालावीची वाईट सवय असेल तर लोक दुरूनच दंडवत करतात. कटू वागणुकीने पदोपदी वैरी उभे राहतात. शब्द जपून वापरले नाहीत, तर गोष्ट बिघडायला वेळ लागत नाही. अशाच आशयाची एक गोष्ट आहे. एके रात्री अकबर बादशहाने स्वप्न पहिले. स्वप्नांत दिसले-एका शेतांत गव्हाला खूप ओंब्या लागल्या आहेत. तेवढ्यात तिथे एक

गाय येते. फक्त एक ओंबी सोडून बाकी सगळ्या ओंब्या खाऊन जाते. राजाची झोप या विचित्र स्वप्नाने मोडली. त्याने दरबारांतील लोकांना दुसऱ्या दिवशी अर्थ विचारला. पंडित, मौलवी जमा झाले. सर्वांनी तिथी पाहिली, ग्रहदशा मांडली. एका सुरांत सर्व म्हणाले, “हे स्वप्न वाईट अर्थ सूचित करते. तुम्ही ह्यात असतानाच तुमच्यादेखत सर्व नातेवाईकांचा मृत्यू होईल.” या उत्तराने बादशहा भयंकर संतापला. त्याने सर्वांची हकालपट्टी केली.

नंतर बादशहाने बिरबलाला बोलावून स्वप्नाचा अर्थ विचारला तेव्हा बिरबल म्हणाला, “बादशहा सलामत, अल्ला आपणांस असे स्वप्न रोज दाखवो.” अकबर नाराज होऊन म्हणाला, “प्रत्येक वेळी विनोद करणं चांगले नाही.” बिरबल म्हणाला, “खाविंद हा विनोद नाही. सच्चाई आहे. आपण पाहिलेले स्वप्न खूपच छान आहे. संपूर्ण कुटुंबात फक्त तुम्हीच दीर्घयुषी आहात. सर्वांपेक्षा तुम्हालाच जास्त आयुष्य लाभलेले आहे.” बिरबलाच्या रहस्ययुक्त, युक्तियुक्त मधुर वचनांनी प्रसन्न होऊन बादशहाने बिरबलाला बक्षीसही दिले. हे पाहून पंडित-मौलवी मंडळींनी बिरबलावर लाळघोटेपणाचा आरोप केला. बिरबल म्हणाला, “तुम्ही जे सांगितले तेच मीही सांगितले फक्त माझे शब्द सौम्य होते. माझी पद्धत वेगळी होती.” एखादी गोष्ट तलवारीच्या धारेप्रमाणे सांगितली तर कुणीही दुखावला जातो. परंतु तेच सत्य

सौम्य शब्दांत सांगितले तर, कुणीही ऐकून घ्यायला तयार होतो. कळीसमान कोमल शब्द गुळासारखे मधुर असले तर कितीही कडू गोष्ट अप्रिय वाटत नाही. यास्तव कुठलीही गोष्ट, योग्य शब्द निवडून माधुर्याने प्रस्तुत केली पाहिजे. मृत्यूमुखी पडलेल्या व्यक्तीस सहानुभूतीपूर्वक बोललेले प्रेमाचे शब्द मृत्यूशय्येवरून उठवून जीवनदान देऊ शकतात. खरंच निराश-हताश मनांतही प्राण फुंकणारे माधुर्य- एक नवजीवन देणारे जीवनामृत होय.

(पान क्र. १३ वरून)

तसेच बुद्धी स्वच्छ असेल तर बाबांकडून क्षणोक्षणी मदतीचा अनुभव होईल. ज्यांच्यात थोडीशी जरी आत्मस्तुतीची अपेक्षा असेल त्यांची अवस्था वर खाली होत राहते. ते कधी उत्साहात असतात तर कधी एकदम निरुत्साही ! थोडे यश चाखले की उत्साहात तर कोणी स्तुती केली नाही तर एकदम उदास ! स्वतःला निमित्त समजून सेवा केली, कुठलेही कार्य केले तर बाबा त्यात यश मिळवून देतीलच. याद्वारे अवस्थादेखील उत्साही राहिल. बाबा म्हणतात, ‘तुम्हीच माझी अति सौभाग्यशाली लेकरं आहात, तुम्हीच माझ्या आकांक्षापूर्तीचे तारे आहात’. बाबांचे हे शुभाशीर्वाद आपल्याला सेवेच्या धवल यशापर्यंत घेऊन जातील. भावानुवाद - ब्र. कु. विनय, ठाणे (प.)

अविनाशी रुद्र गीता ज्ञान यज्ञाचा परिचय, उद्दिष्ट व प्राप्ती

(भाग - २)

ब्र. कु. रामकृष्ण महाले, वाशिम

संपूर्ण विश्वातील मनुष्यात्म्यांसाठी स्थापन झालेल्या आध्यात्मिक विश्व विद्यालयांत 'विश्वपिता' शिव परमात्मा शिकवतात. या रुद्र गीता ज्ञान यज्ञांत प्रज्वलित झालेल्या ज्ञान-योगाच्या अग्नीने, विश्वातील असत्य, अज्ञान, अंधश्रद्धा व धर्मग्लानी नष्ट करून, कलियुगी मनुष्यात्म्यांना दैवी गुणसंपन्न देवता बनवून, सत्ययुगाची (स्वर्गाची) स्थापना होते. जिथे काम-क्रोधादि विकारांनी रोगग्रस्त मनुष्यात्म्यांना ज्ञानरूपी औषध, योगरूपी इंजेक्शन व पवित्रतारूपी उपचार करून निरोगी केले जाते असे हे औषधालय आहे. अखिल मानवजातीची नैतिक व आध्यात्मिक उन्नती करण्याच्या महान सेवेस वाहून घेतलेले हे जगातील एकमेव विश्व विद्यालय आहे.

या विश्व विद्यालयाचे विद्यार्थी जणू अहिंसक, आध्यात्मिक सैनिक आहेत. ते परमात्म्याच्या श्रीमताचे पालन करून, प्राप्त होणाऱ्या ईश्वरी ज्ञानरूपी अस्त्रं-शस्त्रं व योगशक्तिद्वारे विषय-विकारांवर विजय मिळवतात. तसेच यथाशक्ती रोज किंवा दरमहा निःस्वार्थ भावनेने संस्थेला सहयोगही देतात.

या ईश्वरीय विश्व विद्यालयाच्या होत असलेल्या प्रगतीचा, कुशलतापूर्वक संपन्न होणाऱ्या प्रत्येक कार्याचा मुख्य आधार आहे :

१. या संस्थेचा कर्ता करविता स्वतः परमपिता परमात्मा 'शिव' असून, सर्व कार्यांचे संचालन माता-बहिणींच्या हाती आहे. अबला स्त्री-शक्तीला सबला बनवून परमेश्वराने त्यांना ईश्वरी सेवेकरिता निमित्त केले आहे. येथील आध्यात्मिक प्रगतीचा मुख्य आधार ज्ञान, योग, धारणा व सेवा असून प्रथम तेच आचरणांत आणावे लागते व मगच इतरांना शिकवावे किंवा सांगावे अशी शिकवण आहे.

२. जगभरात जी सेवाकेंद्रे स्थापन झाली आहेत ती शिव परमात्म्याची असून, जे बहीण-भाऊ समर्पित आहेत, त्यांच्यात कोणतेही मतभेद किंवा वाद नाहीत. सर्व ब्रह्मावत्स निष्काम, निःस्वार्थ सेवाव्रती असून भ्रष्टाचाराला थारा नाही. सगळ्यांसाठी एकच श्रीमत आहे ते म्हणजे पवित्र रहा, शुद्ध सात्विक अन्न सेवन करा. इथे शिक्षण देणारा 'एक', जे शिकवतो ते सर्वांसाठी 'एकच' असून

सेवादेखील 'एकाच'साठी निमित्त म्हणून आहे.

३. सर्वांच्या पुरुषार्थाचे 'एकच' ध्येय आहे ते म्हणजे श्री लक्ष्मी-नारायणासारखे बनणे. विश्व कल्याणकारी होऊन आपला वेळ, संकल्प, श्वास, संपत्ती ईश्वरी सेवेमध्ये समर्पित करत असताना, कोणताही लोभ, मोह न ठेवणे. परमेश्वराने ब्रह्मावत्सांना पुनर्जन्म ('मरजीवा' जन्म) दिला आहे. शिवबाबांशिवाय त्यांचे दुसरे कोणीच नाही. अर्थात् बुद्धियोगाने सर्व संबंध एक शिवबाबांशी जोडले गेले आहेत.

यासारख्या अनेक हितकारी मुख्य गोष्टी आहेत.

तामिळनाडू येथील अन्नामलाई विश्वविद्यालयाचे तत्कालीन उपकुलगुरु डॉ. एम. रामनाथन यांच्या मते, भारतात आर्थिक गरीबीपेक्षा जीवनमूल्यांची गरिबी जास्त आढळून येते. शिक्षणांत 'जीवनमूल्ये व आध्यात्मिकतेचा पाठ्यक्रम' समाविष्ट केल्याने मानवामध्ये श्रेष्ठ संस्कारांचा उगम होऊन, माणुसकीची लक्षणे जागृत होतील. मागील ३० वर्षांपासून याच उद्देशाकरिता

ब्रह्माकुमारीज संस्था प्रयत्न करत असल्याचे आदरणीय राजयोगी ब्र.कु. निर्वैर भाई सांगतात. म्हणूनच अन्नामलाई विश्वविद्यालयाने 'प्रजापिता ब्रह्मा कुमारी ईश्वरीय विश्व विद्यालयाच्या' शिक्षण विभागाच्या सहयोगाने, ग्रॅजुएशन डिप्लोमा व मास्टर डिग्री कोर्सेस सुरू केले आहेत. सर्वप्रथम नोव्हेंबर २०१० मध्ये भारतातील १००० विद्यार्थ्यांनी डिप्लोमा (पदविका) व डिग्री (पदवी) प्राप्त केली. विशेष बाब म्हणजे प्रथम तामिळनाडू येथील व त्यानंतर अहमदाबाद साबरमती कारागृहातील ३०० हून अधिक बंदिवान बांधवांनी ह्या पदव्या प्राप्त केल्या आहेत. आज देशातील अनेक कारागृहांत हा उपक्रम यशस्वीपणे राबवला जात आहे.

नाशिक येथील यशवंतराव चव्हाण, महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठात तत्कालीन उपकुलगुरू डॉ. आर. कृष्णकुमार यांच्या पुढाकाराने २०१२ पासून वरीलप्रमाणे अभ्यासक्रम सुरू झाले आहेत. ३५०० पेक्षा जास्त विद्यार्थ्यांनी ही अभिनव बी.ए. पदवी मिळवली आहे. देशातील विद्यार्थ्यांचा उत्साह वाढत आहे. दिव्य गुणांच्या धारणेने शक्तिशाली होऊन स्वतःचा व समाजाचा सर्वांगीण विकास कसा साधता येईल यादृष्टीने आजचा युवक

प्रयत्नशील आहे. एक महाशक्ती म्हणून भारताचा नावलौकिक वाढवून, साऱ्या जगाचे भविष्य उज्वल करू इच्छित आहे.

जी विद्या मानवी जीवन पवित्र, सुख-शांतीमय बनवते, येणारी संकटं, समस्या निवारणाची क्षमता देते, 'जीवनमुक्ती' मिळवून देते तीच खरी विद्या होय. 'सा विद्या या विमुक्तये' तसेच 'योगः कर्मसु कौशलम्' असे बोधवचन बऱ्याच शैक्षणिक संस्थांचे असते. तुम्ही जीवनात कार्य किती वेगाने करता यापेक्षा ते किती अचूक करता, याला महत्त्व आहे. ज्यांच्या अंगी विद्वत्ता, अनुभव, बिनचूकपणा, नवनिर्माणाची क्षमता आहे, त्यांना 'कार्यक्षम व्यक्ती' म्हणून ओळखले जाते. अशी व्यक्ती कौशल्याने कार्य करत जीवनात यशस्वी होते. आपण केलेले कर्म परमात्म्याला अर्पण केल्यास त्याला 'निष्काम कर्म' असे म्हणतात. याप्रमाणे कर्माची कुशलता किंवा कर्मयोगाद्वारे तुम्ही भगवंताची प्राप्ती करू शकता, मनोविकार भस्म करून मनाला शुद्ध करू शकता. अनासक्त होऊन कुशलतापूर्वक कर्म करणे यालाच 'शिवबाबा' (परमात्मा) कर्माची कुशलता अथवा 'कर्मयोग' म्हणतात.

(पान क्र. ७ वरून)

श्लोक सांगून, त्याचा अर्थ कन्नड भाषेत सांगायची सेवा मीरादीदींना देत. मग त्यावर दादी स्वतः ज्ञानयुक्त प्रवचन करत असत. पुन्हा त्या बोलण्याचा कन्नड किंवा इंग्रजी अनुवाद करण्यास सांगत. हिंदी बोललेलं तर कळत नसे. तरीही 'जी हां' करण्याचा संस्कार पक्का असल्याने, दादींचे वायब्रेशन्स (विचार तरंग) जाणून घेऊन त्या जमेल तेवढा अनुवाद करत असत. अशाप्रकारे हळूहळू दादींबरोबर संवाद साधत, मुरली वाचता वाचता मीरादीदी हिंदी भाषा शिकल्या आणि मीरादीदींचे जीवन एका संपन्न नदीप्रमाणे कसे झाले ते त्यांनाही कळले नाही. आज परदेशातील सेवेची मोठी जबाबदारी त्या समर्थपणे निभावत आहेत.

देह अहंकाराचा त्याग करून सेवेसाठी वाहून घेतलेले जीवन, ईश्वरी कुटुंबातील जुन्या-नव्या सदस्यांचा परस्परांवरिल विश्वास, शिव परमात्म्याला प्रत्यक्ष करण्याचा ध्यास आणि यासाठी निरंतर केलेला आत्मिक स्थितीचा अभ्यास.. राजयोगी आदिरत्न ब्रह्मावत्सांचे असे अनुभव आपणही धारण केले, तर संगमयुगी ब्राह्मण जीवनाची अंतिम फरिश्ता स्थिती व सत्ययुगी प्रालब्ध दूर नाही.

सुविचार

वाजवीपेक्षा अधिक विश्रांती म्हणजे गंजून जाणे होय.- शेक्सपियर

टिक् टिक् चालते...

ब्र. कु. दिलीप राजकुळे, ज्ञान सरोवर, मा. आबू

घडयाळ-बारा आकडे व तीन काटे असणारी, प्रत्येकाच्या आयुष्यातील गरजेची गोष्ट. मनगटावर बांधायचे, भिंतीवरचे, गजराचे, गोल, चौकोनी असे कितीतरी प्रकार. काम एकच - अचूक वेळ दाखविणे. त्याची अविश्रांत टिक् टिक् चालू असते. आपल्या मनांतही असेच एकापाठोपाठ एक विचार येत असतात. काही आवश्यक तर बरेचसे वर्तमानाशी संदर्भ नसलेले अनावश्यक. नकारात्मकतेकडे झुकणारे विचार स्वतःबरोबरच समाजालाही त्रासदायक ठरताना आपण पाहतोय. सध्याचं वातावरण पाहता आपल्या विचारांना मजबूत करावंच लागेल, अन्यथा येऊ घातलेला काळ नाईलाजाने ते कार्य करेल. यासाठी आवश्यकता आहे- स्वतःला प्रेरित करण्याची. जोपर्यंत भौतिक, बाह्य वातावरणापासून आपण दूर होऊन आपले विचार, कर्म आणि आयुष्यातील घटनांचं चिंतन करत नाही, तोपर्यंत योग्य काय, अयोग्य काय याचे भान येणार नाही.

विचारांना शक्तिशाली बनवणं जितकं कठीण तितकंच दुबळे संकल्प करणं सोपं आहे. समर्थ विचार

करण्यासाठी काय करता येईल? आपल्यापैकी बहुतेकजण स्वतःचं तसंच आपल्या कुटुंबियांचं शरीरस्वास्थ्य टिकवण्यासाठी खूप मेहनत घेताना दिसतात. असंच विचारांनादेखील मजबूत करता येतं, याचा विचार कितीजण करतात? विचारांचं सबलीकरण करायचं म्हणजे स्वतःला तसंच आसपासच्या वातावरणाला सशक्त बनवायचं. पूर्वीच्या काळी अरण्यांत साधना करणाऱ्या ऋषीमुनींचे शक्तिशाली विचार प्रत्यक्षात साकार होत असत. वाघ, सिंहासारखे पशू तिथे आजूबाजूला मोकळेपणी हिंडत. हिंस्र जनावरही हिंसा विसरून त्या पवित्र वातावरणाचा आनंद घेई. माणसांची मने निर्भय होतीच; पण सर्वांविषयी असलेल्या शुभ भावनेमुळे ते सहज शक्य व्हायचे.

मनांत शुध्द भावना कुठून येते? ही काही प्रयोगशाळेत किंवा शेतीत तयार होणारी, बाजारात मिळणारी वस्तू नव्हे. हा मानवी जीवनाचा अमूल्य ठेवा आहे. असे विचार निर्माण होण्यासाठी आपली आदि-अनादि स्मृती जागृत करावी लागेल किंवा विचारवंतांच्या सहवासात राहिल्याने, त्यांच्या दृष्टी,

वाणी आणि कर्माद्वारे ती शक्ती आपल्याला प्राप्त होऊ शकते. यासाठी सर्वप्रथम श्रेष्ठ स्मृतींचं तसंच कोणती व्यक्ती चारित्र्यवान अथवा दैवीगुणांनी संपन्न आहे याचं ज्ञान हवं. या सर्वांहून श्रेष्ठ, सत्य ईश्वरी ज्ञान आणि परमात्म्याचं पवित्र सान्निध्य ज्याला प्राप्त झालं त्याच्या भाग्याचं वर्णन काय करावं! जणू कुबेराच्या खजिन्याचं दार उघडल्यामुळे तो सदैव जगाला भरभरून शुभ भावना देत राहिल.

अनेक वर्ष वापरल्यामुळे घडयाळातील सेल डिस्चार्ज होऊन टिक् टिक् थांबते. मानवी जीवनरूपी घड्याळाचेदेखील असेच होते. जन्माला आल्यापासून आपल्या शरीराची कर्मेन्द्रियं अखंड कार्य करत असतात. वाढत्या वयाबरोबर त्यांची कार्यक्षमता कमी होत जाते. काही प्रयत्न करून त्यांच्यात जर उर्जा भरता आली तर जीवनाचा संपूर्ण आनंद आपण घेऊ व देऊ शकू. शारीरिक स्वास्थ्य व सौंदर्य प्राप्त करण्यासाठी जिम, स्पा, ब्युटी पार्लर्समध्ये वर्दळ अलीकडे वाढलेली दिसते. औषधं, इंजेक्शन्स, कॉस्मेटिक सर्जरीद्वारे डॉक्टर्स त्वचेलाही तारुण्य

मिळवून देतात. सुंदर आयुष्य जगण्याची नवी उमेद मिळते; पण मनांत येणाऱ्या दुर्बळ, नकारात्मक विचारांचं काय? विचाररूपी बॅटरीला ताजेतवाने कसे करावे, याविषयीचा सल्ला एखादा मानसोपचारतज्ज्ञ देऊ शकेल. पण शेवटी स्वतःलाच ते करावं लागेल ना.

यासाठी तीन गोष्टी आवश्यक आहेत. कोणत्याही परिस्थितीत मला

स्वतःमध्ये उर्जा भरायची आहे, सर्वप्रथम अशी दृढ इच्छा हवी. ती असल्यास 'जर-तर, असं नाही तसं' असे शब्दही मनांत येणार नाहीत. यानंतर दुसरी गोष्ट म्हणजे हे उर्जा भरणे कशासाठी करायचं? त्याचे फायदे कोणते? याचं ज्ञान असणं आवश्यक आहे. तिसरी महत्त्वाची बाब म्हणजे स्वतःला उर्जित करण्याची योग्य पद्धत. या तिन्ही गोष्टी एकत्र असतील व आपसांतील संवाद

ठीक असेल तर थोड्याच अवधीत विचारांमध्ये प्राण फुंकणे शक्य आहे.

समजा माझा भ्रमणध्वनी (मोबाईल) डिस्चार्ज झाल्यावर तातडीने चार्ज केला नाही तर इतरांशी संवाद साधण्यात अडचणी येतील. मला हे ठाऊक असल्याने मोबाईल चार्ज करण्याची तीव्र इच्छा होईल व ते कसं करता येईल याचं देखील ज्ञान असेल. या तिन्ही गोष्टी माहीत नसतील तर मात्र त्या मोबाईलचा उपयोग शून्य आहे. जणू काड्या संपलेली एखादी काडेपेटी. त्याचप्रमाणे मानवी जीवनाच्या मूल्यांची कल्पना नसेल तर पाच फूट उंचीचा देह धारण करूनही असमाधानीच वाटत राहील. म्हणूनच शरीरासारखंच आपल्या मनाला सशक्त करण्यासाठी राजयोगाचा अभ्यास करणे गरजेचे आहे. आत्ता नाही तर कधीच होणार नाही (Now or Never) चला तर मग राजयोगाच्या माध्यमातून श्रेष्ठ, शक्तिशाली जीवन घडवूया. स्वतःबरोबरच इतरांना सुद्धा सशक्त बनवूया.

काळ अंतिम येऊ पाहे

पुरुषोत्तम संगमयुग हे, परम कल्याणकारी आहे
जागृत होऊनी वेळ जाणा, काळ अंतिम येऊ पाहे ॥

मन - वाणी - कर्मानि शिवबाबांच्या श्रीमतावरी जो चाले
ब्रह्माबाबांसम संपूर्ण व्हा, काळ अंतिम येऊ पाहे ॥

पुरुषार्थाचा अवधी थोडा, वेळ मुळीच जो ना दवडे
ज्ञानयुक्त आठवण बाबांची ठेवा, काळ अंतिम येऊ पाहे ॥

आज इथे तर उदया तिथे, मृत्यूचे पहा थैमान चालले
मायेशी लढण्या समर्थ व्हा, काळ अंतिम येऊ पाहे ॥

अंतरीची भावना शुभ, कामना शुभ, शुध्द श्रेष्ठ विचार हवे
शक्तिस्वरूप, विघ्न विनाशक व्हा, काळ अंतिम येऊ पाहे ॥

मोहपाश सारे तोडूनी, शिवबाबांवर करू निःस्वार्थ प्रेम खरे
तोच एक संसार माझा ध्येय ठेवा, काळ अंतिम येऊ पाहे ॥

यज्ञस्नेही, सेवासाथी बनूनी, स्वर्ग स्थापण्या निमित्त व्हावे
बाबांची प्रिय मुले विजयी होऊ, काळ अंतिम येऊ पाहे ॥

- ब्र. कु. वसंत, कागल
जि. कोल्हापूर

सुविचार

उत्तम स्मरणशक्ती
म्हणजे किरकोळ
आणि बिनमहत्त्वाच्या
गोष्टी तात्काळ विसरून
जाण्याची वृत्ती.

कृष्ण जीवनाचे अंतरंग

ब्र. कु. जगदीश, पुणे

हे मुकुंदा, तुझ्या स्वागतार्थ, होईल तुजवरी, सुगंधित पुष्पांची वृष्टी ।
पदकमलाच्या तव स्पर्शाने, बहरून जाईल, सत्ययुगी स्वर्गीय सृष्टी ॥१॥

सकल जनासंगे, पांच तत्वेही, कर्णमधुर गीत गातील, तव स्वागताचे ।
सूर्योदय होईल नवयुगाचे, मोहक बालकृष्णाच्या सुहास्य वदनाने ॥२॥

जीवनमुक्तित्त्या युगांत कोणाचाही जन्म होत नसतो कारागृहात
हे दैवी राजकुमारा, तुझा जन्म होतो, गर्भमहालातूनी सुवर्ण महालात ॥३॥

जन्मतःच यमुना नदी पार करुनी, तुजला ठेविले सुरक्षित स्थानी ।
अनुमानाच्या कारणे कल्पित कथा ही निर्माण जाहली मानवी मनी ॥४॥

मज सांग माधवा, खरेच का दर्शविलेस तू चमत्कार व बाललिला ।
सर्वगुण संपन्न बाळकृष्ण, तुजला कोण बांधेल मोठ्या उखळीला ॥५॥

कंचन काया व श्वेत वर्ण असूनही सकलांनी तुजला मानिले शाम ।
दोन युगांच्या दैहिक वर्णातूनी 'शामसुंदर' ऐसे बनले एकची नाम ॥६॥

सर्व पुरुषांमध्ये उत्तम पुरुष तू, तूच आहे पवित्रतेचा राजहंस ।
मज सांग बरे केशवा, मामा कसा असेल तुझा असुरराज कंस ? ॥७॥

अमृत युगांत सर्प नागासारखा नसतो, एकही विषारी प्राणी ।
कालियामर्दनाचे हिंसक व रोमांचकारी चित्र रेखाटले कोणी ? ॥८॥

दैवी स्वराज्यात नसतात महाभयानक अकासूर आणि बकासूर ।
दिव्य गुण व सोळा कला संपन्न असती तेथे, सारेच पूजनीय सुर ॥९॥

नवयुगाच्या ह्या स्वर्गामध्ये शाश्वत सुख-शांति व आनंदी आनंद ।
ह्या सतोप्रधान विश्वात होइलच कसा वाद, कलह व रणकंदन ? ॥१०॥

तेथे न कसले युद्ध, ना योद्धा, अस्तित्वही नसते प्राणघातक शस्त्रांचे ।
परंतु तुझ्यासंगे जीवनकाळात, दर्शविले हिंसक युद्ध महाभारताचे ॥११॥

तुझ्यासंगे असणाऱ्या, दैवी प्रजेवरीच असते, तुझे अनुशासन ।
तुझ्यासंगे असतीलच कसे भीम, अर्जुन, दुर्योधन व दुःशासन ? ॥१२॥

सत्ययुगात सकल प्रज्ञेचे असते, सदा चारित्र्यसंपन्न आचरण ।
कलियुगात दुराचाराने होत आहे, कित्येक द्रौपदींचे वस्त्रहरण ॥१३॥

यमुनाजळी गोपी गेल्या असता स्नानाला, तू त्यांची वस्त्रे हरण केली ।
तुजवरील ह्या अवास्तविक आरोपाने ग्लानी तुझी अति जाहली ॥१४॥

तू ना कधी मृत्युदंड दिधला कंसाला ना शतअपराधी शिशुपालाला ।
विद्वान पंडितांनीही नाही जाणीले, तुझ्या करकमलातील चक्राला ॥१५॥

स्वर्गलोकीचा राजकुमार तू प्रारब्ध तुझे सर्व प्राप्ति संपन्नतेचे ।
विवेकशून्य विचाराद्वारे, दिधले दूषण तुजला, नवनीत चौर्यांचे ॥१६॥

तू कधीच दुष्कर्म केले नाहीस कोणत्याही नारीच्या अपहरणाचे ।
असे हे कलंकित कर्म असू शकेल काय, मर्यादा पुरुषोत्तमाचे ? ॥१७॥

वर्ण तुझा श्वेत असता, दुष्कृत्याला नाम कां दिधले 'कृष्णकृत्य' ? ।
अज्ञान व अनुमानाच्या कारणे मनुष्याद्वारे जाहले हे भ्रष्टकृत्य ॥१८॥

त्या नरश्रेष्ठाच्या रत्नजडित मुगुटातील मोरपीस शोभेसाठी नसते ।
ते तर त्याच्या, पवित्र व संपूर्ण निर्विकारीपणाचे प्रतीक असते ॥१९॥

आपणही त्या नरोत्तम श्रीकृष्णाच्या श्रेष्ठ जीवनाचा आदर्श ठेवूया ।
मोरपीसाचे रहस्य जाणूनी त्या नरश्रेष्ठासम आचरण करूया ॥२०॥

कृष्णासंगे असतील कसे पेंद्या सुदामासारखे रंक व अपंगजन ।
तयाच्या दैवी स्वराज्यात असतील सधन व सुदृढ सकलजन ॥२१॥

हे सतोप्रधान कृष्णा, जन्म तुझा होत नाही, रजोगुणी द्वापर युगांत ।
तुझी ही सर्वोत्तम आत्मिक स्थिती प्राप्त होते तुजला संगमयुगात ॥२२॥

श्री राधेकृष्णाचीच श्री लक्ष्मी नारायण, ही नांवे विवाहानंतरची ।
विवाह पद्यात नांव बदलण्याची परंपरा ही, हजारो वर्षांपूर्वीची ॥२३॥

एक पत्नी व पवित्र प्रवृत्ति, हाच असे मर्यादा पुरुषोत्तमाचा आदर्श ।
सोळा सहस्र नारींशी विवाह, ह्या भ्रष्ट कल्पनेचा मनी का व्हावा स्पर्श ॥२४॥

आयुमर्यादा प्राप्त होते तुजला अमरलोकी, एकशे पन्नास वर्षांची ।
कोणा पारध्याच्याद्वारे दर्शविली गेली घटना तुझ्या अकाली मृत्युची ॥२५॥

हे कृष्ण जन्म मृत्यूच्या चक्रात तुजलाही होते, गतजन्मांची विस्मृति ।
अजन्मा शिव प्रदान करतो तुजला, तुझ्याच चौऱ्यांशी जन्मांची स्मृति ॥२६॥

हे केशवा, कोणा पार्थाच्या रथाचे सारथ्य, तुजला कधीच नाही करावयाचे ।
उद्धारित सत्ययुगात, आत्म्यांच्या उद्धारार्थ प्रयोजन नसते गीताज्ञानाचे ॥२७॥

तुझ्याच अंतिम जन्मातील ब्रह्माच्या रथाद्वारे परमात्मा देतो गीताज्ञान ।
ह्याची ज्ञानाद्वारे ब्रह्मा सो विष्णू बनण्याचा तू पुरुषार्थ केलास महान ॥२८॥

ब्रह्माद्वारेच श्री विष्णूची पुनर्रचना करावी लागते परमात्म्याला ।
परंतु विष्णूलाच परमात्मा मानल्याने अज्ञानाचा आरंभ जाहला ॥२९॥

हे कृष्णा, असतात तुझे आठ जन्म, सत्ययुगी प्रारब्ध उपभोगण्याचे ।
ब्रह्मारूपातील अंतिम जन्मात असते ध्येय तुझे त्याच प्रारब्ध प्राप्तिचे ॥३०॥

हे नरोत्तमा तुझे दैवी संस्कार असती, पवित्रता व शांति ह्या स्वधर्माचे ।
तू आपल्या जीवनी सहज पालन केलेस, अहिंसा परमोधर्माचे ॥३१॥

कथेत दर्शविले आहे, द्वारिकेला तुझे, सीमित राज्य व प्रजानन ।
पूर्व जन्माच्या पुरुषार्थाने तू तर कल्प कल्प होतोस विश्वमहाराजन ॥३२॥

विश्वातील सर्वोच्च पद प्राप्त करण्याची ब्रह्माची ही लिला जाणून घेऊया ।
आपणही सत्ययुगी देवत्वपदासाठी महान पुरुषार्थ करूया ॥३३॥

कृष्णांचे हे अजब काव्य वाचूनी, मनी जनांच्या प्रश्न हा निश्चित येईल ।
आपत्ति अन् संग्रामाविना, त्याचे गायन कीर्तन तरी कसे होईल ॥३४॥

इतिहासाकारांना आम्हा ब्रह्मावत्सांचे नम्र निवेदन आहे सत्वरी ।
सुवर्ण अक्षरांनी लिहावा इतिहास, श्रीकृष्णाच्या निर्विघ्न जीवनावरी ॥३५॥

विद्वान पंडितांनाही नाही उमगले, अंतरंग त्या कृष्ण जीवनाचे ।
त्या नरश्रेष्ठाचे अंतरंग जाणण्या, मंथन करावे ज्ञानामृताचे ॥३६॥

परम आनंददायिनी पवित्रता

ब्र. कु. सूरजभाई, आबू पर्वत

पवित्रता या विश्वातील सर्वात मोठी शक्ती आहे. या शक्तीवर आपल्या संपूर्ण ८४ जन्माचा पाया स्थिर आहे. म्हणूनच आपण स्वतःला विघ्नांपासून मुक्त ठेवण्यासाठी तसेच अनेक आत्म्यांना विघ्नमुक्त बनविण्यासाठी पवित्रतेची शक्ती निरंतर वाढविण्याची आवश्यकता आहे. पवित्रतेच्या शक्तीने युक्त आत्म्याची दृष्टीसुद्धा दुसऱ्यांना विघ्नमुक्त ठरू शकते. मग स्वतःला विघ्नापासून मुक्त करण्याचा प्रश्नच उपस्थित होत नाही. पवित्र मनुष्य सदा एकरस, निश्चित व अभय स्थितीत राहतो. जितकी पवित्रतेची धारणा आपण आपल्या जीवनात करू तितकी योगाची सहजसाध्यता अनुभवाला येत जाईल. राजयोगाचा अभ्यास करतांना आपण बुद्धिरूपी विमानावर बसून परमात्मा शिव पित्याजवळ परमधामामध्ये पोहोचतो. त्यासाठी बुद्धी दिव्य तसेच शक्तिशाली असली पाहिजे. विकारी बुद्धी शिवबाबांवर एकाग्र होऊ शकत नाही. तात्पर्य म्हणजे जो पवित्र नाही, तो योगी बनू शकत नाही.

पवित्र बुद्धी हीच ज्ञानाची सखोल पातळी जाणू शकते. बुद्धी पवित्र असेल तरच शिवबाबांच्या दिव्य व सूक्ष्म प्रेरणा

आपण ग्रहण करू शकतो. त्यामुळे पवित्र बुद्धी हीच संगमयुगाची सर्वोत्तम महान प्राप्ती आहे. संगमयुगात पवित्र आत्माच ईश्वराला प्रिय आहे. तोच भगवंताच्या मनाला जिंकू शकतो. त्याआधारे चारही युगात अविनाशी सुख-शांतीचा, सर्व प्राप्तीचा अनुभव करू शकतो. अशा या पवित्रतेचा आनंद व ईश्वरी समीपतेचा रस केवळ संगमयुगातच प्राप्त होऊ शकतो. म्हणूनच गायन केले जाते -

**पवित्र मन रखो, पवित्र तन रखो,
पवित्रता मनुष्यता की शान है।**

**जो मन-वचन-कर्म से पवित्र है, वह
चरित्रवान ही यहाँ महान है।**

पवित्रता-ईश्वरी अनुभूतीचा आधार

संगमयुगात ईश्वरी ज्ञान प्राप्तीनंतर, योगाच्या विभिन्न स्थितींचा अनुभव केवळ पवित्रतेच्या आधारेच होऊ शकतो. जर पवित्रतेची धारणा करण्यात कुठल्याही प्रकारचे द्वंद्व (लढाई) असेल तर योगाची उच्च स्थिती प्राप्त करणे खूपच अवघड वाटेल. पवित्र मनुष्यातच महान कार्य करण्याची क्षमता असते चारही युगातील महानता, संगमयुगातील पवित्रतेमध्येच सामावलेली आहे. तात्पर्य

म्हणजे पवित्रतेची महानता अवर्णनीय आहे. पवित्रता हीच आध्यात्मिक उन्नतीचे साधन आहे. पवित्रतेची शक्ती संग्रहीत करून, सदैव आनंदमय स्थितीचा अनुभव योगी करतात.

आपली पवित्रतेची स्थिती परिपक्व बनविण्यासाठी प्रतिदिन १० मिनिट एकांतात बसून, पवित्रतेच्या महानतेविषयी चिंतन केले पाहिजे. याद्वारे आपली स्थिती शक्तिशाली बनत जाईल. आपल्या जीवनात पवित्रतेची वृद्धी होत जाईल. परिणामतः अश्लील सिनेमा पाहणे, टी.व्ही.वरच्या नको त्या सिरियल पाहणे, मोबाइलवर व्यर्थ वेळ घालवणे, घाणेरडे साहित्य वाचणे, कामुक गीते ऐकणे ... या सर्व गोष्टी मनाला आवडेनाशा होतील. पवित्रतेची शक्ती वाढविण्यासाठी रोज अर्धा तास हा अभ्यास करा, “मी पवित्रतेचा फरिश्ता (देवदूत) आहे, कमल आसनावर विराजमान आहे. परमधाम निवासी परमात्मा शिव पित्याकडून माझ्यावर पवित्रतेची किरणे पडत आहेत. ती मज आत्म्यामध्ये सामावली जात आहेत. या पवित्र किरणांनी माझी कर्मेद्रिये शीतल बनत आहेत.”

क्रमशः

बीदर – ब्रह्माकुमारीज ग्लोबल पीस विलेजमध्ये ज्ञान चर्चनंतर ग्रुप फोटोत डी. एस. पी. बसवेश्वर एस. आय. सविता प्रियांका, ब्र. कु. सुमंगला, ब्र. कु. सुनंदा व अन्य.

दिल्ली – डॉ. बी. के. दीपक हरके यांस G-Town Award of Excellence अंवाई देताना फिल्म अभिनेत्री मिनिषा लाम्बा व सोबत ब्र. कु. ज्योती, दिल्ली.

जकातवाडी(सातारा) – कोरोना महामारीच्या सेवेत उपस्थित असलेल्या पोलीस कर्मचाऱ्यांचा सेवाकेंद्राद्वारे सन्मान करताना ब्र. कु. शांता

अमृतकुंभ पत्रिका प्रति दादीजी का संदेश

दि. २ ऑगस्ट २०२०

अत्यंत हर्ष का विषय है कि अमृतकुंभ मासिक पत्रिका की सेवा ने अपने ३५ साल पूरे किए हैं। ३५ वर्षोंसे अमृतकुंभ मासिक प्रकाशित किया जा रहा है।

इस अवसर पर समस्त (मुलुंड) ठाणे के ब्राह्मण परिवार तथा हमारी मीठी बहन गोदावरी को कोटि-कोटि बधाई।

आप सबके अथक प्रयास से अनेक भाई-बहनो को प्रति मास ज्ञान-योग की गहराई, विभिन्न भाई-बहनो के अलौकिक अनुभव तथा भिन्न-भिन्न सेवा स्थान के सेवा समाचार का लाभ प्राप्त होता है। अनेकों का जीवन गुणों से सजा रहे यह आपकी ईश्वरीय लगन का प्रतिफल है।

स्नेही गोदावरी बहन आप बापदादा की श्रीमत को सर आँखो पर रखते हुए बडे उमंग-उत्साह के साथ इस सेवा को आगे बढ़ाया, इसके लिए आपका ये कार्य प्रशंसनीय है। भविष्य में भी आप और आपके नये सेवा साथी बी. के. सचिन भाई (उपाध्ये) आध्यात्मिक जागृति के लिए तथा सभी को इस द्वै-मासिक पत्रिका द्वारा उमंग-उत्साह तथा पुरुषार्थ के लिए नई-नई प्रेरणा देते रहना। इस कार्य में तत्पर रहते हुए, ईश्वरीय कार्य को प्रत्यक्षता तक पहुँचायेगी यह मेरी शुभ इच्छा है।

‘अमृतकुंभ’ मराठी पत्रिका के ३५ वर्षों की सेवा की पुनः बहुत-बहुत बधाई।

ईश्वरीय सेवा में,

बी. के. रतनमोहिनी